

לקוטי תורה • פרשת ויקרא • מאמר 2

אדם כי יקריב מכם וגו'

”אדם כי יקריב מכם”

ויקרא א', ב' מתאר שתי תנועות: ”אדם כי יקריב מכם” הוא האדם העליון, ה' המתלבש בספירות ומקרב את הנפש האלקית באמצעות אתערותא דלעילא; ו”מן הבהמה תקריבו את קרבנכם” היא עבודתו של כל אדם, המברר את נפשו הבהמית. השראה מלמעלה מתקיימת רק כאשר משיבים לה מיד בעבודה זו מלמטה.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/vayikra/2

הנקודה

ויקרא א', ב' מתאר שתי תנועות: "אדם כי יקריב מכם" הוא האדם העליון, ה' המתלבש בספירות ומקרב את הנפש האלקית באמצעות אתערותא דלעילא; ו"מן הבהמה תקריבו את קרבנכם" היא עבודתו של כל אדם, המכרר את נפשו הבהמית. השראה מלמעלה מתקיימת רק כאשר משיבים לה מיד בעבודה זו מלמטה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר שואל מדוע הפסוק בויקרא א', ב' עובר מגוף שלישי לגוף שני, מיחיד לרבים, ומציב את המילים "מכם" אחרי "כי יקריב". לכל יהודי שתי נפשות: הנפש האלקית, ששורשה ב"אדם" שעל הכיסא ביחזקאל, והנפש הבהמית, ששורשה בדמות השור שבמרכבה; הנפש יורדת כדי לברר את הנפש הבהמית באמצעות שורשה. אתערותא דלתתא ממשיכה אתערותא דלעילא, והיא מתקיימת; לעומת זאת, אתערותא דלעילא שבאה תחילה, כמו השראה פתאומית בתפילה, דועכת כשהאור מסתלק, כמאמר "האיש מזריע תחילה — יולדת נקבה". לכן החלק הראשון של הפסוק, בלשון יחיד, מתאר את האדם העליון המקרב "מכם" — את הנפש האלקית; ואילו החלק השני, בלשון רבים, מתאר את קרבנם של ישראל מ"הבהמה" של הכעס ומ"הצאן" של התאוה. "משכני, אחריו נרוצה" מלמד שיש להשיב מיד. התורה, שהיא עצמה "אדם", ממשיכה את האתערותא דלעילא, והמצוות מעלות את הנפש הבהמית. פסח, העומר ושבועות פועלים באותו סדר.

מבנה

11-4	שלוש שאלות ושתי נפשות	1
השינויים בפסוק בגוף ובמספר, וכן מיקומן של המילים "מכם", מעוררים שאלות. לכל יהודי נפש אלקית ששורשה ב"אדם" שעל הכיסא ונפש בהמית ששורשה במרכבה; בירור הנפש הבהמית באמצעות שורשה, כפי שנעשה בברכות שלפני קריאת שמע, מעלה את הנפש האלקית וממשיך אתערותא דלעילא.		
10-51	כשהאתערותא דלעילא באה תחילה	2
כשם שהבריאה החלה בחסד חינוך, כך ה' שולח גם אתערותא דלעילא כדי לעורר את האדם. אהבה שנרכשה בעבודה מתקיימת; השראה פתאומית מלמעלה דועכת — "האיש מזריע תחילה, יולדת נקבה" — ולכן ההתלהבות של בעלי התשובה מתקיימת רק שבועות אחדים.		
11-14	האדם העליון מקרב "מכם"	3
"אדם" הן עשר הספירות, שבהן מתלבש אין סוף. "אדם כי יקריב", בלשון יחיד, הוא האדם העליון המקרב את הנפש; "תקריבו", בלשון רבים, הוא קרבנם של ישראל. יש להשיב מיד על האתערותא, "משכני, אחריו נרוצה"; ומענה זה, בדומה לאמן, ממשיך אור מ"לא איש".		
15-21	הקרבן מן הבהמה	4
האתערותא דלעילא מגלה את האהבה המסותרת של הנפש האלקית, אך אינה נוגעת בנפש הבהמית, שרק עבודתו האישית של האדם יכולה לברר. העבודה עוברת מהכנעה להפיכה; "בקר" היא טבע הכעס ו"צאן" הוא טבע התאוה, וכל אחד צריך להכניע את המידה שלו כדי ששתי הנפשות "ירוצו".		

"הביאני המלך חדרי" — התורה שנלמדה לנפש לפני לידתה — מאפשרת את "משכני". התורה, שהיא עצמה "אדם" ונקראת "אמת" ו"שלום", מקרבת את ה' ומקרבת את הרחוק; אחר כך מעלות המצוות את הנפש הבהמית, כמאמר "צדקה תרומם".

פסח הוא אתערותא דלעילא לנפש האלקית, ולכן העם "ברח"; עומר השעורים וספירת העומר מבררים את הנפש הבהמית; שבועות הוא הירידה בסיני. לימוד התורה לאחר עבודה זו ממשיך אור חדש מ"לא איש" אל "אדם".

אתערותא דלעילא אתערותא דלעילא

יוזמה אלוקית שאינה נובעת מעוררותו של האדם. כשהיא באה תחילה, כהשראה פתאומית, היא מגיעה רק לנפש האלקית ודועכת כשהאור מסתלק, אלא אם משיבים לה מיד.

אתערותא דלתתא אתערותא דלתתא

יוזמתו האישית של האדם באמצעות עבודה, התבוננות ולב נשבר. היא ממשיכה אתערותא דלעילא, שחודרת פנימה ומתקיימת.

האדם העליון אדם העליון

עשר הספירות בדמות אדם — ה"איש" שעל הכיסא ביחזקאל — שבהן מתלבש ה', שאינו אחת מן המידות הללו. כמאמר הוא הנושא של "אדם כי יקריב".

הכנעה והפיכה אתכפיא ואתהפכא

שני שלבים בכירור הנפש הבהמית: תחילה שליטה במחשבה, בדיבור ובמעשה, ולאחר מכן שינוי עצם טבעה, כך שגם היא תאהב את ה'.

עת רצון עת רצון

רגע שבו אור מלמעלה מאיר ללא יוזמה מצד האדם. עצת המאמר היא להתחיל מיד בעבודה האישית ברגע כזה.

רצוא רצוא

כמיהת הנפש לרוץ אל ה'. בפסח היא מתעוררת מלמעלה בנפש האלקית, בעוד שהנפש הבהמית עדיין לא נהפכה.

קטע 1 • 11-4

שלוש שאלות ושתי נפשות

1 אדם כי יקריב¹ מכם² וגו'. להבין החילו שלא לנוכח אדם כי יקריב לשון נסתר וסיים תקריבו את קרבנכם לשון נוכח.

"אדם כי יקריב מכם וגו'". יש להבין: הפסוק מתחיל שלא בלשון פנייה ישירה — "אדם כי יקריב", בלשון נסתר — ומסיים: "תקריבו את קרבנכם", בלשון נוכח.

המאמר פותח בויקרא א, ב, הדין הראשון בדיני הקרבנות, ומעלה שאלה דקדוקית. "יקריב" פירושו "יביא קרוב", והוא מאותו שורש של "קרבן". הפסוק מתחיל בלשון נסתר — "כי יקריב" — אך מסיים בפנייה ישירה אל העם: "תקריבו את קרבנכם".

וגם דכי יקריב לשון יחיד ותקריבו את קרבנכם לשון רבים. וגם דהל"ל [דהוה ליה למימר] מלת מכם קודם כי יקריב היינו אדם מכם כי יקריב³ כו'.

כמו כן, "כי יקריב" הוא בלשון יחיד, ואילו "תקריבו את קרבנכם" הוא בלשון רבים. ועוד, היה צריך לומר את המילה "מכם" לפני "כי יקריב", כלומר: "אדם מכם כי יקריב וגו'".

שתי שאלות נוספות מתעוררות כאן. הפועל בתחילת הפסוק הוא בלשון יחיד, ואילו הפועל בסופו בלשון רבים; וגם המילה "מכם" נראית שלא במקומה. הסדר הטבעי היה "אדם מכם כי יקריב", אך בפסוק "מכם" מופיעה אחרי הפועל.

אך הנה נודע שיש בכל אחד ב' נפשות.⁴ נפש האלקית ונפש הבהמית. אשר נפש האלקית שרשה מבחי אדם כמ"ש ויברא אלקים את האדם⁵ בצלמו.

אולם ידוע שבכל אחד יש שתי נפשות: נפש האלקית ונפש הבהמית. שורש נפש האלקית הוא בבחינת "אדם", כמו שכתוב: "ויברא אלקים את האדם בצלמו".

התשובה נפתחת בעיקרון המבואר בתניא: בכל יהודי יש שתי נפשות — נפש האלקית ונפש הבהמית. שורשה של נפש האלקית הוא בבחינה המכונה "אדם", הדמות האלוהית שבה נברא האדם (בראשית א, כז).

2 וכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם⁶ וכמ"ש במ"א בד"ה ותחת רגליו⁷ כמעשה לבנת⁸ כו',

ונאמר: "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם", כפי שמוסבר במקום אחר, במאמר הפותח במילים "ותחת רגליו כמעשה לבנת" וכו';

הראיה השנייה היא יחזקאל א, כו: מעל המרכבה ראה הנביא כסא, ועליו "דמות כמראה אדם". המאמר בתורה אור על הפסוק "ותחת רגליו" (שמות כד, י) מסביר כיצד אפשר לדבר על צורת אדם ביחס לאלקות.

והשתלשלות שלה למטה הוא ע"י בחי' פני אדם שבמרכבה. ונפש הבהמית היא נלקחה משמרי האופנים ושרשה מבחי' פני שור.⁹

והשתלשלותה למטה היא באמצעות בחינת פני אדם שבמרכבה. והנפש הבהמית נלקחה משמרי האופנים, ושרשה מבחינת פני שור.

הנפש האלקית יורדת לעולם הזה באמצעות "פני אדם", אחד מארבעת פני החיות, המלאכים הנושאים את מרכבת יחזקאל (יחזקאל א, י). הנפש הבהמית נלקחה מן "השמרים", השארית הנמוכה ביותר, של האופנים — מדרגה אחרת של מלאכים — ושרשה הוא "פני שור".

3 ותכלית ירידת הנשמה לעוה"ז הוא כדי לברר נה"ב [נפש הבהמית] להיות בבחי' אתכפייא ואתהפכא

והיינו ע"י נפש האלקית המתלבשת בה ומתבוננת בה' אחד בק"ש [בקריאת שמע] שמע ישראל כו'

תכלית ירידת הנשמה לעולם הזה היא לברר את נפש הבהמית, כדי שתגיע למצב של הכנעה והפיכה (אתכפייא ואתהפכא). הדבר נעשה באמצעות נפש האלקית, המתלבשת בה ומתבוננת בכך שה' אחד, באמירת קריאת שמע: "שמע ישראל" וכו';

הנשמה יורדת לעולם הזה כדי לברר את נפש הבהמית: תחילה באמצעות הכנעה, כלומר התגברות עליה, ולבסוף באמצעות הפיכה, כך שגם הדחפים שלה יופנו לקדושה. הכלי לכך הוא נפש האלקית, המתלבשת בנפש הבהמית ומתבוננת באחדות ה' בקריאת שמע.

ועי"ז ואהבת¹⁰ בכל לבבך¹¹ בשני יצריך^{12,13} כו'. אך קודם ק"ש [קריאת שמע] תקנו חכמים שתי לפניה¹⁴ לקיום הק"ש [הקריאת שמע].¹⁵

ועל ידי כך מתקיים "ואהבת... בכל לבבך" — בשני יצריך וכו'. אך לפני קריאת שמע תיקנו חכמים שתי ברכות לפניו, כדי לקיים את קריאת שמע.

באמצעות ההתבוננות הזאת מקיימים את "ואהבת... בכל לבבך", שהמשנה מפרשת כ"בשני יצריך" — ביצר הטוב וביצר הרע. אולם חכמים תיקנו שתי ברכות לפני קריאת שמע כדי שאפשר יהיה לקיימה, ובחלק הבא מוסבר מדוע.

כי א"א להכניע ולכבוש את רוח הנה"ב [הנפש הבהמית] תחת ממשלת הנה"א [הנפש האלקית] כ"א ע"י שרשה של הנה"ב [הנפש הבהמית] שמקור חוצבה הוא מחיות הקדש שבמרכבה פני אריה פני שור¹⁶ כו'

כי אי אפשר להכניע ולכבוש את רוח נפש הבהמית תחת שלטונה של נפש האלקית אלא באמצעות שורש נפש הבהמית, שמקור מחצבתה הוא מחיות הקודש שבמרכבה, "פני אריה", "פני שור" וכו';

נפש האלקית אינה יכולה להכניע את נפש הבהמית ישירות, אלא רק באמצעות השורש של נפש הבהמית עצמה. שורש זה נמצא בחיות הקודש שבמרכבת יחזקאל, פני האריה ופני השור; אלה הם המלאכים המתוארים בברכות שלפני קריאת שמע (סעיף 17).

כי אין הדינין נמתקין אלא בשרשן¹⁷ וכמ"ש מזה בד"ה כי תצא למלחמה על אויבך¹⁸ ובד"ה ונתתי לך מהלכים.^{19, 20}

כי אין הדינים נמתקים אלא בשורשם, וכפי שמוסבר על כך במאמר המתחיל "כי תצא למלחמה על אויבך" ובמאמר המתחיל "ונתתי לך מהלכים".

הדבר מבוסס על הכלל הקבלי שהדינים נמתקים רק בשורשם: כוח קשה מתרכך כאשר מחזירים אותו אל מקורו. אדמו"ר הזקן מפנה לשני מאמרים שבהם הדבר מוסבר, על הפסוקים "כי תצא למלחמה" ו"ונתתי לך מהלכים".

4 והנה עיי' נעשה עלייה גם לנפש האלקית ע"ד והחיות נושאות את הכסא.²¹ וכמ"ש מזה בד"ה זכור ושמור בדבור אחד²² נאמרו.

כעת, באמצעות זאת, מתרחשת עלייה גם לנפש האלקית, בדומה ל"והחיות נושאות את הכיסא", כפי שמוסבר במאמר המתחיל "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו".

כאשר הנפש הבהמית מתבררת, גם הנפש האלקית מתעלה. הדימוי הוא "החיות נושאות את הכיסא": המלאכים שהנפש הבהמית מושרשת בהם מעלים את הכיסא ואת ה"אדם" שעליו, שורש הנפש האלקית (בסעיף 14 הדבר נאמר במפורש).

והנה עיי' העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ואתעדל"ת [ואתערותא דלתתא] נמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] וזהו ענין שנאמר בקרבנות ריח ניחוח להוי"י²³ וכמ"ש בד"ה והקרבנות עולה אשה.²⁴

ועל ידי העלאת מ"ן ואתערותא דלתתא נמשכת אתערותא דלעילא. זהו ענינם של דברי התורה על הקרבנות: "ריח ניחוח להוי"י", כפי שמוסבר במאמר המתחיל "והקרבנות עולה אשה".

העלאת מ"ן, "מים נוקבין", היא מונח קבלי המציין את האתערותא דלתתא — היוזמה של המקבל, המעוררת את תגובת הנותן. תגובה זו, האתערותא דלעילא, היא משמעות הביטוי שבו התורה מתארת קרבן כ"ריח ניחוח להוי"י" (ויקרא א, ט).

קטע 2 • 51-10

כשהאתערותא דלעילא באה תחילה

5 והנה בחינה זו זהו ענין מה שבאתעדל"ת [שבאתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] אך יש ג"כ אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מלמעלה הנמשך לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא]

והנה, עניינה של בחינה זו הוא "על ידי אתערותא דלתתא — אתערותא דלעילא". אך יש גם אתערותא דלעילא הנמשכת מלמעלה, כדי לעורר אתערותא דלתתא,

עד כה דובר על הדפוס "על ידי אתערותא דלתתא — אתערותא דלעילא": האדם פועל תחילה, וה' מגיב. אך יש דפוס נוסף, שבו ה' פועל תחילה ומשפיע אתערותא דלעילא כדי לעורר את האדם להגיב.

דהיינו לעורר את האדם להקיצו משנתו בהבלי העולם דכמו שבתחלת בריאת העולם היה ההמשכה
בחסד חנם כי חפץ חסד הוא.²⁵

כלומר, לעורר את האדם ולהקיצו משנתו בהבלי העולם. שכן, כשם שבראשית בריאת העולם הייתה ההמשכה
בחסד חנם, כי חפץ חסד הוא,

התעוררות כזאת באה להעיר את האדם מ"שנתו" — שקיעתו בהבלי העולם. הדגם לכך הוא הבריאה עצמה, שנבעה מחסד חנם, עוד לפני
שנברא כלשהו עשה דבר; וכפי שנאמר: "כי חפץ חסד הוא".

**6 ואח"כ תולה במעשה התחתונים²⁶ כמ"ש ויניחו בגי'ע [בגן עדן]²⁷ לעבדה ולשמרה. אבל מ"מ עם היות
שצ"ל אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] דוקא**

ואחר כך הדבר תלוי במעשיהם של התחתונים, כפי שנאמר: "ויניחו בגן עדן לעבדה ולשמרה". ואף על פי כן, אף
שיש צורך דווקא בהתעוררות מלמטה,

לאחר המתנה הראשונה, שניתנה בחסד חנם, המשך קיומו של העולם תלוי במעשיהם של התחתונים: אדם הונח בגן עדן "לעבדה ולשמרה"
(בראשית ב, טו). חלק זה מסתיים בהכרה שאכן נדרשת התעוררות מלמטה.

**אבל עכ"ז [עם כל זה] נמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] וכמ"ש מזה בד"ה
ועשית בגדי קדש^{28, 29} ועמ"ש סד"ה ואתחנן אל³⁰ הוי' וסד"ה וישכם לבן^{31, 32} וסד"ה אני ישנה³³ בענין
שראשי נמלא טל.^{34, 35}**

אף על פי כן, נמשכת התעוררות מלמעלה כדי לעורר התעוררות מלמטה, כפי שמבואר על כך במאמר המתחיל
"ועשית בגדי קדש". ועיינו גם במה שכתוב בסוף המאמר המתחיל "ואתחנן אל ה'", בסוף המאמר המתחיל "וישכם
לבן" ובסוף המאמר המתחיל "אני ישנה", בענין "שראשי נמלא טל".

ובכל זאת, ה' ממשיך לשלוח התעוררויות מלמעלה כדי לעורר תגובה מלמטה. אדמו"ר הזקן מפנה לארבעה מאמרים בעניין זה: בתורה אור,
על "ועשית בגדי קדש" ועל "וישכם לבן"; ובלקוטי תורה, על "ואתחנן" ועל "אני ישנה", האחרון בעניין הטל הממלא את הראש.

**7 ויובן זה בעבודת ה' דהנה אנו רואים שיש ב' מדרגות בעבודה. הא' בחי' אתעדל"ת [אתערותא דלתתא]
ביגיעת נפש ויגיעת בשר בהעמקת הדעת בהתבוננות ולב נשבר שע"ז יבא בנפשו גילוי אור קרבת
אלקים והיינו באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא].**

ניתן להבין זאת בעבודת ה'. אנו רואים שיש שתי מדרגות בעבודת ה'. הראשונה היא בחינת אתערותא דלתתא,
מתוך יגיעת הנפש ויגיעת הבשר, על ידי העמקת הדעת בהתבוננות ולב נשבר; ועל ידי כך מתגלה בנפשו אור של
קרבת אלקים. זהו "אתערותא דלתתא — אתערותא דלעילא".

שני אופני העבודה מוצגים כעת בעבודתו האישית של האדם. בראשון האדם פועל ומתייגע בנפשו וכגופו, מתבונן בעומק בגדולת ה' ולכו
נשבר; בתגובה לכך נכנסת לנפשו התגלות של קרבת ה'.

8 ומדרגה הב' היינו שלפעמים יוכל להיות התפעלות בנפש שלא ע"י הכנה ויגיעה כלל וכמו שאנו רואים שיש הרבה

המדרגה השנייה היא שלפעמים מתעוררת בנפש התרגשות, בלי שום הכנה ומאמץ, כפי שאנו רואים שיש רבים

המדרגה השנייה היא התעוררות שמגיעה בלי שום הכנה או מאמץ. אדמו"ר הזקן מסתמך על ניסיון מוכר.

אנשים שמתעוררים פתאום ויתלהב לבם ומוחם בתפלה משך זמן מה בלי נודע להם הסבה מאין בא אליהם התעוררות זאת ובמעט זמן יכלה כח התעוררות זאת.

שמתעוררים פתאום, ולבם ומוחם מתלהטים כתפילה למשך זמן־מה, בלי שהם יודעים מה הסיבה לכך ומאין באה אליהם ההתעוררות הזאת; ולאחר זמן קצר כוחה של התעוררות זו כלה.

רבים מתעוררים פתאום כתפילה, ולבם ומוחם מתלהטים לזמן־מה, בלי שהם יודעים מניין באה ההתעוררות. בתוך זמן קצר התחושה דועכת.

9 והיינו שהיא באמת הערה מלמעלה רק אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] ועמ"ש בד"ה שיר השירים^{36,37} בענין פ"י התהללו בשם קדשו.

כלומר, לאמיתו של דבר זו התעוררות מלמעלה, אלא שהתעוררות מלמעלה נועדה לעורר התעוררות מלמטה. ראו מה שנכתב במאמר הפותח במילים "שיר השירים", בעניין פירוש "התהללו בשם קדשו".

התעוררות פתאומית כזאת היא למעשה התעוררות מלמעלה, שנשלחת כדי לעורר את האדם להגיב. המאמר על שיר השירים שאליו מפנים מתאר אותה חוויה: לפעמים התפילה דורשת מאמץ רב, ולפעמים הלב נמשך מעצמו, והאדם תוהה מניין בא הדבר.

והנפקותא בין מה שבאתעדל"ת [שבאתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] ובין האתעדל"ת [האתערותא דלתתא] הנמשך רק מצד אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שכאשר יש אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] ממש ע"י יגיעת נפש

וההבדל המעשי בין "על ידי התעוררות מלמטה באה התעוררות מלמעלה" לבין ההתעוררות מלמטה שנמשכת רק בעקבות התעוררות מלמעלה הוא זה: כאשר יש התעוררות ממשית מלמטה, באמצעות יגיעת הנפש,

אדמו"ר הזקן מבהיר כעת את ההבדל המעשי בין שני האופנים. בראשון, ההתעוררות מלמטה אמיתית ונובעת מיגיעה ממשית של הנפש.

אזי הוא דבר שיכול להתקיים לעד שהרי ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] נתעורר אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] והיא המאירה ומתגלה בנפש בבחי' פנימית כיון שהכין לבו לזה תחלה,

אזי זהו דבר שיכול להתקיים לעד. שהרי באמצעות ההתעוררות מלמטה נתעוררה התעוררות מלמעלה, והיא המאירה ומתגלה בנפש בפנימיות, כיוון שהוא הכין לכך את לבו מראש;

מה שנובע מיגיעה כזאת יכול להחזיק מעמד לעד. האור שהמשיך מלמעלה מתקבל בפנימיות, ונקלט באדם, משום שהכין לכך את לבו מראש.

ולכן עייז יתן כח ועוזו בנפשו להיות עוד אתעדלית [אתערותא דלתתא] משא"כ כשאין יגיעת נפש ויגיעת בשר מלמטה רק מה שנתעורר נפשו עיי ההערה מלמעלה ולא הכין לבו לעורר אח"כ נפשו

ולכן, באמצעות כך, יינתנו בנפשו כוח ועוז להתעוררות נוספת מלמטה. אבל כאשר אין יגיעת נפש ויגיעת בשר מלמטה, אלא רק נפשו נתעוררה בעקבות ההתעוררות מלמעלה, והוא לא הכין את לבו לעורר אחר כך את נפשו,

האור המתמיד הזה מעניק לאדם כוח להתעוררויות נוספות מלמטה. במקרה השני הוא לא התייגע, וגם לאחר מכן לא עשה מאמץ לעורר את נפשו; הוא פשוט התעורר מלמעלה.

הנה יוכל להיות חולף ועובר ההתפעלות ואין לה קיום כי בהסתלק הארה עליונה זו שאינה מאירה רק בעת רצון

אזי ההתפעלות עלולה לחלוף ולעבור, ולא יהיה לה קיום. שכן כאשר מסתלקת הארה עליונה זו, המאירה רק בעת רצון,

אזי הרגש עלול לחלוף ואין לו קיום. ההארה מלמעלה מאירה רק בעת רצון, כלומר ברגע של חסד מיוחד, ולאחר מכן היא מסתלקת.

אזי היה כלא היה ההתפעלות מאחר שלא היתה רק בסיבת הערה והארה עליונה לכן בהסתלק האור בטילה האהבה שנסתעף ממנה, וזהו ענין איש מזריע תחלה³⁸ יולדת נקבה.

אזי ההתפעלות כאילו לא הייתה מעולם, מאחר שבאה רק בעקבות התעוררות והארה מלמעלה. לכן, כאשר האור מסתלק, בטלה האהבה שהסתעפה ממנו. וזהו פירוש "איש מזריע תחילה יולדת נקבה".

כשהאור מסתלק, הרגש הוא כאילו לא היה מעולם, משום שנגרם רק על ידי האור מלמעלה, והאהבה שהסתעפה מאותו אור בטלה. מאמר חז"ל "איש מזריע תחילה, יולדת נקבה" משמש כאן משל: כאשר הנותן — במקרה זה, ההתעוררות מלמעלה — הוא היוזם, נולדת אהבה נחותה יותר, המכונה "נקבה".

10 ונשים דעתן קלות³⁹ ותוכל להתפתות אחר התפלה לתאוות העולם. אבל אם אשה מזרעת תחלה⁴⁰

להיות באתעדלית [באתערותא דלתתא] אתעדלית [אתערותא דלעילא] אזי יולדת זכר שהוא דעת חזק בעבודה כו',

וידעתן של נשים קלה, ואפשר לפתות [אהבה זו] אחרי התפילה בתאוות העולם. אבל אם "האישה מזריעה תחילה", כך שהדבר נעשה "באתערותא דלתתא, אתערותא דלעילא", אזי "היא יולדת זכר", כלומר דעת חזקה בעבודת ה', וכו';

בהמשך לדימוי, אדמו"ר הזקן מיישם את מאמר חז"ל "דעתן של נשים קלה" — כלומר, דעתן נוחה להיות מושפעת — על אהבה זו, שהיא בחינת "נקבה": אחרי התפילה היא עלולה להימשך לתאוות העולם. כאשר הנשמה היא שיוזמת, כמתואר ב"האישה מזריעה תחילה", הנוולד הוא "זכר": דעת חזקה ומיושבת בעבודת ה'.

ועמ"ש מענין איש מזריע תחלה סדי"ה והיה מספר⁴¹ בניי [בני ישראל]⁴² גבי בת קול מכרזת ומ"ש בד"ה שוש תשיש ותגל.

ועיינו במה שנכתב בעניין "האיש מזריע תחילה" בסוף המאמר הפותח במילים "והיה מספר בני ישראל", בעניין בת הקול המכרזת, וכן במה שנכתב במאמר הפותח במילים "שוש תשיש ותגל".

שני מאמרים עוסקים בנושא זה בהרחבה. האחד, על הפסוק "והיה מספר בני ישראל" (הושע ב, א), עוסק בבת הקול הקוראת לאנשים לשוב; השני, על הפסוק "שוש תשיש ותגל", מסביר כיצד גם הנשמה שאהבתה התעוררה תחילה מלמעלה יכולה להוליד "זכר".

וזהו הסבה למה שקובלים א"ע [את עצמו]⁴³ בעלי העבודה על היות בהם רוח טהרה והתעוררות לעבודת ה' על כמה שבועות ואח"כ פוסקת לגמרי כו'.

וזו הסיבה לכך שאנשים המסורים לעבודת ה' מתלוננים על עצמם: במשך כמה שבועות יש בהם רוח טהרה והתעוררות לעבודת ה', ואחר כך הדבר נפסק לגמרי, וכי'.

הדבר מסביר תלונה מוכרת של אנשים המסורים לעבודת ה'. במשך כמה שבועות הם חשים רוח טהרה ורצון לעבוד את ה', ולאחר מכן הדבר נפסק לגמרי.

והסבה לזה הוא לפי שהתעוררות זו היתה מלמעלה לבד לכן אחר הפסק והסתלקות אור האתעדל"ע [האתערותא דלעילא] נשאר על עמדו וטבעו. ועמ"ש ע"פ היינו כחולמים:^{44, 45}

הסיבה לכך היא שהתעוררות זו באה מלמעלה בלבד; לכן, לאחר שהאור של האתערותא דלעילא נפסק ומסתלק, האדם נשאר כפי שהיה, ובטבעו. ועיינו במה שנכתב על הפסוק "היינו כחולמים".

הסיבה היא שההשראה באה מלמעלה בלבד, ולכן כאשר האור הזה מסתלק האדם נשאר כפי שהיה, עם טבעו הקודם. אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על הפסוק "היינו כחולמים" (תהלים קכו, א).

קטע 3 • 111-14

האדם העליון מקרב "מכם"

11 ב וזהו אדם כי יקריב מכם כי הנה בחי' אדם הוא כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם⁴⁶

2. וזהו [פירוש] "אדם כי יקריב מכם". כי בחינת אדם היא כפי שנאמר: "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם";

סעיף 2 חוזר אל הפסוק. "אדם" כאן הוא ה"אדם" שעל הכיסא בחזון יחזקאל — הסדר האלוקי המתואר בדמות אדם.

כי באמת לאו מכל אליו מדות⁴⁷ איהו כלל⁴⁸ אלא שמתלבש בע"ס [בעשר ספירות] ונקי רמ"ח אברים דמלכא כדי להאיר עי"ז לנשיי [לנשמות ישראל] וכל העולמות

כי באמת הוא אינו כלל מן המדות הללו, אלא הוא מתלבש בעשר הספירות, והן נקראות "רמ"ח אברים דמלכא", כדי להאיר באמצעותן לנשמות ישראל ולכל העולמות;

לאמיתו של דבר, ה' אינו אף אחת מן המדות הללו, כפי שנאמר בתיקוני זוהר. הוא מתלבש בעשר הספירות, ואז הן נקראות "רמ"ח אברים דמלכא", כדי להאיר באמצעותן לנשמות ישראל ולכל העולמות.

ואזי נקרא כמראה אדם וזהו ענין שיעור קומה ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה⁴⁹ בענין שיעור קומה חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא⁵⁰ כו'

ואז הוא נקרא "כמראה אדם". זהו ענין שיעור קומה. וראו מה שנכתב במאמר הפותח במילים "צאינה וראינה" בענין שיעור קומה: "חסד היא הזרוע הימנית, וגבורה היא הזרוע השמאלית" וכו';

כשה' מתלבש בספירות, הוא נקרא "כמראה אדם"; זהו שיעור קומה, כלומר הספירות מתוארות כגוף. תיקוני זוהר ממפה אותן כך: חסד היא הזרוע הימנית, גבורה היא הזרוע השמאלית, וכן הלאה.

ועמ"ש בד"ה מה טוב חלקנו⁵¹ ובד"ה ואלה המשפטים^{52, 53} בענין אדם אדמה לעליון⁵⁴ ועמ"ש בד"ה ויאכילך את המן.^{55, 56}

וראו מה שנכתב במאמר הפותח במילים "מה טוב חלקנו", ובמאמר הפותח במילים "ואלה המשפטים", בענין "אדם" — [כמו] "אדמה לעליון"; וראו מה שנכתב במאמר הפותח במילים "ויאכילך את המן".

בהמשך מובאות הפניות: איגרת הקודש שבתניא, איגרת ז' ("מה טוב חלקנו"), המאמר בתורה אור "ואלה המשפטים", והמאמר בלקוטי תורה על המן. במאמר השני נדרש "אדם" מלשון "אדמה לעליון" (ישעיהו יד, יד): אדם דאצילות הוא הנעלם שהתגלה.

12 ועל זה נאמר אדם כי יקריב⁵⁷ היינו המשכת אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מבחי' אדם העליון להקריב לב האדם שלמטה לה' וכמ"ש כמים הפנים לפנים⁵⁸ כן לב האדם לאדם.

ועל כך נאמר: "אדם כי יקריב" — כלומר, המשכה של התעוררות מלמעלה מבחינת אדם העליון, כדי לקרב לה' את לב האדם שלמטה, וכמו שכתוב: "כמים [המשקפים] פנים אל פנים, כן לב האדם לאדם".

המחצית הראשונה של הפסוק נקראת כאן במישור העליון. "אדם כי יקריב" הוא אדם העליון הממשיך התעוררות מלמעלה כדי לקרב לה' את לב האדם שלמטה; כפי שנאמר במשלי כ"ז, י"ט, הלב משיב ללב כשם שפנים משתקפות במים.

ועמ"ש סדיה כי תצא.⁵⁹ ועמ"ש בביאור ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו⁶⁰ בענין פ"י שכפה עליהם הר⁶¹ שהוא המשכת אהבה רבה מלמעלה שע"י ממילא נתעוררו ג"כ באהבה רבה.

ראו מה שכתוב בסוף המאמר הפותח במילים "כי תצא". וראו גם מה שכתוב בביאור הפסוק "אחרי הוי' אלקיכם תלכו", בעניין פירוש הכיטוי "כפה עליהם הר": זוהי המשכה של אהבה רבה מלמעלה, שבעקבותיה התעוררו גם הם מאליהם באהבה רבה.

שתי הפניות מרחיבות את הדברים. האחת היא לסוף המאמר בלקוטי תורה "כי תצא [למלחמה]"; האחרת מבארת את דברי חז"ל שבמעמד הר סיני כפה ה' על ישראל את ההר כביטוי לאהבה רבה שנמשכה מלמעלה, ובעקבותיה התעוררה בהם מאליה אהבה רבה.

וזהו ענין כי יקריב מכם. ועיין ברבות (סדר במדבר פ' ג') ע"פ אשרי תבחר ותקרב.^{62, 63}

וזהו פירוש "כי יקריב מכם". ועיינו במדרש רבה (סדר במדבר, פרק ג') על הפסוק "אשרי תבחר ותקרב".

זהו פירוש "כי יקריב מכם". המדרש על תהלים ס"ה, ה' — "אשרי תבחר ותקרב" — עוסק במי שה' בחר בהם ובמי שקרב (במדבר רבה ג', ב').

וזהו כי יקריב מכם ממש שיקריב את נפש האדם שלמטה לה.⁶⁴ ולכן אמר תיבת מכם אחר אומרו כי יקריב.

וזהו "כי יקריב מכם": "מכם" ממש — שהוא יקרב לה' את נפש האדם שלמטה. לכן נאמרה המילה "מכם" לאחר "כי יקריב".

"מכם" נועד להתפרש כפשוטו: אדם העליון מקרב משהו מכם — את נפשכם שלכם. לכן "מכם" מופיע אחרי הפועל, כמושא של פעולת הקירוב.

ולא אמר אדם מכם כי יקריב שא"כ היה הפירוש רק כפשוטו לבד שאדם הגשמי שלמטה יקריב.

ולא נאמר "אדם מכם כי יקריב", שאז היה פירוש הדברים רק לפי הפשט: שהאדם הגשמי שלמטה מקריב [קרבן].

אילו נאמר "אדם מכם כי יקריב", היה אפשר להבין זאת רק לפי הפשט: אדם גשמי מקריב קרבן מן החי.

אבל באומרו כי יקריב מכם בא לרמז אל ענין הנ"ל ולכן נאמר כי יקריב לשון יחיד דקאי על אדם העליון שהוא אחד, וע"ד מ"ש ברבות

אבל באמירה "כי יקריב מכם" יש רמז לענין האמור לעיל. לכן נאמר "כי יקריב" בלשון יחיד, מפני שהכוונה לאדם העליון, שהוא אחד. והדבר מתאים למה שנאמר במדרש רבה

סדר המילים בפסוק רומז לפירוש העמוק יותר, והפועל בלשון יחיד מתאים לו, שכן הכוונה לאדם העליון, שהוא אחד. מדרש, המצוטט בחלק הבא, תומך בכך.

(בראשית פכ"א) ⁶⁵ ע"פ הן האדם היה כאחד ממנו ⁶⁶ כיחידו של עולם ⁶⁷ דהיינו כמו בחי' אדם העליון.

(בראשית, פרק כ"א), על הפסוק "הן האדם היה כאחד ממנו": "כיחידו של עולם" – כלומר, כמו בחינת אדם העליון.

בראשית רבה כ"א, ה' מפרש את הפסוק "הן האדם היה כאחד ממנו" (בראשית ג', כ"ב) כ"כיחידו של עולם", ומביא את הפסוק "הוי אחד". אדמו"ר הזקן לומד מכך שהכוונה היא לאדם העליון.

ואח"כ נאמר מן הבהמה כו' תקריבו את קרבנכם זהו בחי' הקרבן שהאדם שלמטה יקריב, ולכן נאמר תקריבו לשון רבים לפי דקאי על בניי [בני ישראל].

ואחר כך נאמר: "מן הבהמה וגו' תקריבו את קרבנכם". זוהי בחינת הקרבן שהאדם שלמטה מקריב. לכן נאמר "תקריבו" בלשון רבים, מפני שהכוונה לבני ישראל.

המחצית השנייה של הפסוק, "מן הבהמה... תקריבו את קרבנכם", מתארת את הקרבן שהאדם שלמטה מקריב: את נפשו הבהמית שלו. הפועל בלשון רבים מפני שהכוונה לכל בני ישראל.

13 וזהו עצה טובה ממנו ית' שמיד בעת רצון זה אשר נמשך מלמעלה התעוררות להעיר את נפש האדם

תומ"י [תכפ ומיד] תתחילו אתם ג"כ לעורר אתעדל"ת [אתעוררת דלתתא] ג"כ

וזו עצה טובה ממנו יתברך: מיד, בעת רצון זו, כשנמשכת מלמעלה התעוררות לעורר את נפש האדם, גם אתם התחילו מיד לעורר אתעוררת דלתתא.

מקריאה זו עולה עצה טובה: ברגע של רצון, כשהשראה באה מלמעלה, על האדם להתחיל מיד בהתעוררות משלו מלמטה.

דהיינו לאכפיא ולאחפכא את מדות נה"ב [נפש הבהמית] והוא ענין תקריבו את קרבנכם ⁶⁸ שהוא מן הבהמה מן הבקר כו' כדלקמן.

כלומר, לכפות ולהפוך את מדות נפש הבהמית. זהו ענין "תקריבו את קרבנכם", שהוא "מן הבהמה, מן הבקר" וכו', כפי שיוסבר בהמשך.

כלומר, לכפות ולהפוך את המדות של נפש הבהמית. זהו ענין "תקריבו את קרבנכם מן הבהמה", שהמאמר ממשיך ומבאר.

14 וזהו כמ"ש משכני אחריו נרוצה ⁶⁹ פי' כאשר תמשכני באתעדל"ע [באתעוררת דלעילא] אזי מיד אחריו

נרוצה, אבל אם לא יתאמץ לעבוד עבודתו לברר נה"ב [נפש הבהמית]

וזהו מה שכתוב: "משכני, אחריו נרוצה". פירושו: כאשר תמשוך אותי באמצעות אתעוררת דלעילא, מיד "אחריו נרוצה". אבל אם אדם אינו מתאמץ לעשות את עבודתו ולברר את נפש הבהמית,

בשיר השירים א, ד נלמד אותו ענין: כאשר ה' מושך את הנשמה באמצעות אתעוררת דלעילא, צריכה לבוא מיד התגובה "אחריו נרוצה". כאן עולה המקרה של אדם שאינו מתאמץ לברר את נפש הבהמית.

אזי אף שנמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר הנה"א [הנפש האלקית] לא יהיה לזה קיום והתמדה. אבל כאשר מיד שאדם העליון יקריב מכם קרבן⁷⁰ דהיינו כשיהי' [כשיהיה] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא].

אזי, אף שנמשכת אתערותא דלעילא לעורר את נפש האלקית, לא תהיה לה קיום והתמדה. אבל כאשר, מיד כשהאדם העליון "יקריב מכם קרבן", כלומר כשיש אתערותא דלעילא המעוררת אתערותא דלתתא,

אצל אדם כזה גם אתערותא דלעילא המעוררת את נפש האלקית לא תאריך ימים. הדרך האחרת היא להגיב מיד כשהאדם העליון "יקריב מכם", כלומר כאשר אתערותא דלעילא באה לעורר את האדם מלמטה.

אזי תומ"י [תכף ומיד] תתחילו גם אתם להקריב את קרבנכם מן [כבוד קדושת] [אדוננו מורנו ורבנו] ה

אזי מיד גם אתם תתחילו להקריב את קרבנכם "מן הבהמה" וכו';

התגובה היא להתחיל מיד להקריב קרבן משלכם. הקרבן הוא "מן הבהמה" — העבודה עם נפש הבהמית.

בהמה כו' אזי יהיה דבר המתקיים (ועמ"ש סד"ה משה ידבר⁷¹ בענין והאלקים יעננו⁷² שבח"י יחודא תתאה יענה להמשכה זו של משה שהמשיך מבחינת יחודא עילאה להיות מלמטה למעלה

אזי יהיה זה דבר שמתקיים. (ראו מה שנכתב בסוף המאמר הפותח במילים "משה ידבר", בעניין "והאלקים יעננו": הבחינה של יחודא תתאה עונה להמשכה זו של משה, שהמשיך מבחינת יחודא עילאה, כדי שתהיה מלמטה למעלה,

בדרך זו ההתעוררות נעשית לדבר בר"קיימא. בסוגריים מובא פירוש לשמות יט, יט, "משה ידבר והאלקים יעננו", כפי שמוסבר בתורה אור: משה המשיך מבחינת יחודא עילאה, ויחודא תתאה, שם אלקים, "ענתה" לה מלמטה.

כמו מלמעלה למטה, ועד"ז יובן כאן ענין אדם כי יקריב הוא ההמשכה מלמעלה למטה מיחודא עילאה ומן הבהמה תקריבו הוא כענין יעננו כו' וגדול העונה אמן.⁷³

כמו שהיא מלמעלה למטה. ועל דרך זו יובן העניין כאן: "אדם כי יקריב" הוא ההמשכה מלמעלה למטה, מבחינת יחודא עילאה, ו"מן הבהמה תקריבו" הוא כמו "יעננו" וכו'; ו"גדול העונה אמן".

כך גם כאן: "אדם כי יקריב" הוא ההמשכה מלמעלה, מבחינת יחודא עילאה, ואילו "מן הבהמה תקריבו" הוא המענה מלמטה. בגמרא נאמר שהעונה אמן גדול מן המכרך, ולכן המענה מלמטה נעלה יותר.

כי יתרון האור⁷⁴ הוא מן החושך שע"י בירור נה"ב [נפש הבהמית] נמשך להיות ונשאות את הכסא⁷⁵ וכמראה אדם שעליו⁷⁶ לבח"י כי לא אדם⁷⁷ הוא⁷⁸ וכמ"ש מזה בד"ה זכור ושמור הנ"ל).

כי יתרון האור הוא מן החושך: על ידי בירור נפש הבהמית נעשה "והחיות נשאות את הכסא", ו"כמראה אדם" שעליו עולה לבחינת "כי לא אדם הוא", וכפי שנתבאר על כך במאמר הפותח במילים "זכור ושמור" שהוזכר לעיל.)

הטעם הוא שלאור יש יתרון כאשר הוא יוצא מתוך החושך. בירור נפש הבהמית, ששורשה בחיות, גורם לכך שהחיות נשאות את הכסא ואת "כמראה אדם" שעליו, עד לבחינת "כי לא אדם הוא" (שמואל א טו, כט), שלמעלה מסדר הספירות המתואר במונחים של אדם.

והנה קרבן זה שתקריבו אתם הוא מן הבהמה כו'. משא"כ אדם כי יקריב הנה הקרבן הוא מכם והיינו כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] שבכל אי יש בחי' נפש האלקית ונפש הבהמית.

והנה, הקרבן הזה שאתם מקריבים הוא "מן הבהמה" וכו'. לעומת זאת, ב"אדם כי יקריב" הקרבן הוא "מכם". והיינו כפי שנתבאר לעיל, שבכל אחד יש בחינה של נפש האלקית ונפש הבהמית.

הקרבן שאתם מקריבים הוא "מן הבהמה" — נפש הבהמית. לעומת זאת, ב"אדם כי יקריב" הקרבן הוא "מכם" עצמכם; כפי שנאמר בתחילת הדברים, בכל אדם יש שתי נפשות, ובסעיף טז מזהה "מכם" עם נפש האלקית.

והנה בענין אדם כי יקריב שהוא האתעדל"ע [האתערותא דלעילא] הנמשך מלמעלה לעורר ולהקריב נפש האדם שלמטה הנה הערה זו מגיע לנפש האלקית לבד

והנה, בענין "אדם כי יקריב", שהיא אתערותא דלעילא הנמשכת מלמעלה כדי לעורר ולקרב את נפש האדם שלמטה, הרי התערורות זו מגיעה לנפש האלקית בלבד,

אתערותא דלעילא המקרבת את הנשמה מגיעה רק לנפש האלקית. היא אינה נוגעת בנפש הבהמית, כפי שמוסבר בסעיף טו.

שהוא חלק אלוה ממעל ונק' נר הוי' נשמת אדם⁷⁹ שהיא בחי' אדם נעשה אדם בצלמנו⁸⁰ כדמותנו, עמ"ש בד"ה אלה מסעי.^{81,82}

שהיא "חלק אלוה ממעל", ונקראת "נר הוי' נשמת אדם"; זו בחינת "אדם": "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". ראו מה שכתוב במאמר המתחיל "אלה מסעי".

הנפש האלקית היא "חלק אלוה ממעל" (Job 31:2), והיא "נר הוי' נשמת אדם" (Proverbs 20:27); היא בחינת "אדם" שבפסוק "נעשה אדם בצלמנו" (Genesis 1:26). אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על "אלה מסעי" (Numbers 33:1).

קטע 4 • 15-21

הקרבן מן הבהמה

15 ויש בה אהבה טבעית מצד שרשה ומקור חוצבה רק שהיא מוסתרת וצריך להוציאה מן ההעלם אל הגילוי ע"כ ע"י הגילוי והאתערותא דלעילא תצא אהבה זו מההעלם אל הגילוי להיות בטל לה' כנר בפני האבוקה

יש בה אהבה טבעית מכוח שורשה ומקור מחצבתה, אלא שהיא מוסתרת ויש להוציאה מן ההעלם אל הגילוי. לכן, באמצעות הגילוי והאתערותא דלעילא, אהבה זו יוצאת מן ההעלם אל הגילוי, עד שהיא מתבטלת לה' כנר בפני אבוקה.

לנפש האלקית יש אהבה טבעית לה' מכוח שורשה ומקורה, אך האהבה מוסתרת. האתערותא דלעילא מוציאה אותה אל הגילוי, ואז הנפש מתבטלת לה' "כנר בפני אבוקה" — אורה הקטן נבלע באור גדול.

אבל הנפש הבהמית שכבר ירדה וכלולה מטוב ורע רובה ככולה⁸³ רע כו' לא שייך בה לומר כן

אבל לגבי נפש הבהמית, שכבר ירדה והיא כלולה מטוב ומרע, ורובה ככולה רע וכו' — אין לומר זאת עליה.

אין לומר זאת על נפש הבהמית. היא כבר ירדה, והיא תערוכת של טוב ורע; מכיוון שהרע הוא הרוב שבה, הרי שעל פי הכלל ההלכתי שרובו ככולו, דינה כרע.

ולכן אף אם נמשך אתעדליע [אתערותא דלעילא] אין זה שייכות לנפש הבהמית והגוף כי הגם שרוח האדם העולה היא⁸⁴ למעלה עכ"ז [עם כל זה] היא בהמה ויורדת למטה אלא שזהו עבודת האדם דוקא לברר נפשו הבהמית ונקי עובד אלקים⁸⁵

לכן, גם אם נמשכת אתערותא דלעילא, אין לה שייכות לנפש הבהמית ולגוף. ואף שרוח האדם עולה למעלה, בכל זאת היא בהמה ויורדת למטה. אלא שזו עבודתו של האדם דווקא: לברר את נפשו הבהמית, ועל כך הוא נקרא "עובד אלקים".

לכן אתערותא דלעילא אינה מגיעה לנפש הבהמית ולגוף. גם אם רוח האדם עולה, נפש הבהמית היא רוח הבהמה היורדת למטה (קהלת ג, כא); בירורה הוא עבודתו של האדם עצמו, ולכן הוא נקרא "עובד אלקים" (מלאכי ג, יח).

כמו עורות עובדין שמעבד אותן ומתקנן וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ אני ישנה⁸⁶ בענין אחותי רעיתי⁸⁷ ועמ"ש כה"ג [כהאי גוונא] כמ"ש כאן בדי"ה וספרתם לכם⁸⁸ בפי אמור.⁸⁹

כמו עורות מעובדים, שמעבדים ומתקנים אותם, וכמו שנתבאר במקום אחר בביאור על הפסוק "אני ישנה", בענין "אחותי רעיתי". ועיינו גם במה שנתבאר בדרך דומה למה שנכתב כאן, במאמר המתחיל "וספרתם לכם" בפרשת אמור.

המילה "עובד" מזכירה את עיבוד העורות, שבו מעבדים את העורות הגולמיים עד שהם ראויים לשימוש; כך יש לעבד את הנפש הבהמית עד שתהיה ראויה. אדמו"ר הזקן מפנה לכיאוורו על "אני ישנה" (שיר השירים ה, ב) ולמאמר בפרשת אמור, "וספרתם לכם".

16 וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] במלאך הממונה על ההריון ששואל טפה זו מה תהא עליה⁹⁰ כו' ואילו צדיק או רשע לא קאמר.

וכפי שאמרו חז"ל על המלאך הממונה על ההריון, ששואל: "טיפה זו — מה יהיה עליה?" וכו', ואילו "צדיק או רשע" אינו אומר.

בגמרא (נדה טז ע"ב) נאמר שהמלאך הממונה על ההריון שואל על כל טיפה: "מה יהיה עליה?" — חזקה או חלשה, חכמה או טיפשה, עשירה או ענייה — אך אינו שואל אם תהיה צדיק או רשע. הגמרא מסבירה שהדבר תלוי באדם: "הכול בידי שמים חוץ מיראת שמים".

וזהו כי יקריב מכם,⁹¹ כלומר לשון מכם היינו הנה"א [הנפש האלקית] לבד. אבל קרבנכם הוא מן הבהמה כו'

וזהו "כי יקריב מכם": כלומר, הביטוי "מכם" מתייחס לנפש האלקית בלבד. אבל "קרבנכם" הוא "מן הבהמה" וכו':

כך גם כאן: "מכם" מתייחס לנפש האלקית בלבד, שה' עצמו מקרב. אבל "קרבנכם", "מן הבהמה", מוטל על האדם.

היינו לברר הנפש הבהמית להיות בבחי' אתכפיא ואתהפכא ע"י ההתבוננות בגדולת ה' כפי אשר שכלו יוכל שאת להוליד מזה אהבה עזה גם בנפש הבהמית.

כלומר, לברר את הנפש הבהמית, שתגיע למצב של אתכפיא ואתהפכא, באמצעות התבוננות בגדולת ה' במידה ששכלו מסוגל להכיל, ומתוך כך להוליד אהבה עזה גם בנפש הבהמית.

הקרבן הוא בירור הנפש הבהמית, הכנעתה ולאחר מכן הפיכתה, באמצעות התבוננות בגדולת ה' לעומק שהאדם מסוגל להכיל בשכלו. המטרה היא להוליד אהבה עזה לה' גם בנפש הבהמית.

17 ומתחלה צ"ל אתכפיא בשלשה לבושי הנפש מחשבה דבור ומעשה בסור מרע ועשה טוב ואח"כ יבוא לבחי' אתהפכא.

תחילה צריכה להיות הכנעה בשלושת לבושי הנפש — מחשבה, דיבור ומעשה — בקיום "סור מרע ועשה טוב"; ולאחר מכן יבוא האדם לידי שינוי והיפוך.

לעבודה יש סדר: תחילה באה ההכנעה, כלומר שליטה בשלושת לבושי הנפש — מחשבה, דיבור ומעשה — באמצעות "סור מרע ועשה טוב"; שינוי טבעה של הנפש הבהמית בא בשלב מאוחר יותר.

גם פ"י מן הבהמה היינו כמבואר לעיל שכדי להכניע ולברר נה"ב [נפש הבהמית] הוא דוקא ע"י שרשה ומקורה מבחי' פני שור שבמרכבה

גם פירוש "מן הבהמה" הוא כפי שהוסבר לעיל: כדי להכניע ולברר את הנפש הבהמית, הדבר נעשה דווקא באמצעות שורשה ומקורה, מבחינת פני שור שבמרכבה.

"מן הבהמה" מזכיר גם את פסוק 3: אפשר להכניע ולברר את הנפש הבהמית רק באמצעות שורשה — "פני שור" שבמרכבה.

וזהו שמזכירים בשתיים שלפניה⁹² דק"ש [דקריאת שמע] איך שהמלאכים וחיות הקודש מקדישים וממליכים כו' שמוזה דוקא תתפעל הנה"ב [הנפש הבהמית].

וזהו הסיבה שבשתי [הברכות] שלפני קריאת שמע מזכירים כיצד המלאכים וחיות הקודש מקדישים וממליכים וכו': דווקא מכך תתעורר הנפש הבהמית.

לכן הברכות שלפני קריאת שמע מתארות את המלאכים ואת חיות הקודש מקדישים את ה' ומקבלים עליהם את מלכותו. כאשר הנפש הבהמית שומעת על שורשה, העומד בראש לפני ה', הדבר מעורר אותה.

18 וזהו מן הבהמה תקריבו היינו בחי' פני שור שבמרכבה. ופ"י מן הבקר ומן הצאן⁹³ היינו שני מדרגות חלוקות שיש ב נפשות הבהמיות.

וזהו "מן הבהמה תקריבו": כלומר, בחינת פני שור שבמרכבה. ופירוש "מן הבקר ומן הצאן" הוא שתי מדרגות נבדלות שיש בנפשות הבהמות.

"מן הבהמה" היא בחינת פני שור שבמרכבה. שני הסוגים שהפסוק מזכיר, "בקר" ו"צאן", הם שני סוגים של נפש הבהמית.

יש מי שהוא מבחי' בקר כי שור נגח הוא בחי' גבורות קשות⁹⁴ והיינו מי שהוא כעסן בטבעו שמדה רעה זו היא בו בתגבורת יותר ויכונה בשם "בקר ע"ש [על שם] הרתחנות כו'.

יש מי שהוא מבחינת בקר, שכן שור נגח הוא בחינת גבורות קשות. כלומר, אדם שהוא כעסן מטבעו, ומידה רעה זו דומיננטית בו יותר. הוא מכונה בשם "בקר" בשל רתחנותו וכו'.

הסוג הראשון דומה לבקר, שכן "שור נגח" מסמל גבורות קשות: אדם שטבעו לכעוס, ומידה זו דומיננטית בו. אדם כזה מכונה "בקר" בשל רתחנותו.

19 ויש מי שאינו רתחן בטבעו וחלק הרע שבו הוא היותו בעל תאוה והוא שנפשו הבהמית היא מבחי' צאן שאינן נגחני' [נגחניות] אדרבה קולם ברחמנות. אלא שהם בעלי תאות כו', הנה כל אלה צריך לאכפא.

ויש מי שאינו חס-מזג מטבעו, והחלק הרע שבו הוא היותו בעל תאוה. כלומר, נפשו הבהמית היא מבחינת צאן, שאינן נוגחות; אדרבה, קולן מעורר רחמים. אלא שהן בעלות תאוה וכו'. והנה, את כל אלה צריך לכפות.

הסוג השני אינו חס-מזג; הרע שבו הוא התאוה. נפש בהמית כזאת דומה לצאן, שאינן נוגחות וקולן מעורר רחמים, אך הן בעלות תאוה; את שני הסוגים יש לכפות.

20 וז"ש [וזהו שכתוב] מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם⁹⁵ כל א' לפי מה דינע בנפשו מהותו וטבעו כך יראה לאכפא מדה זו ואז יהי' [יהיה] דבר המתקיים כו'.

וזהו [פירוש] הכתוב: "מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם" — כל אחד, בהתאם למה שהוא מכיר בנפשו באשר למהותו ולטבעו, כך עליו להשתדל לכפות מידה זו. ואז יהיה זה דבר המתקיים וכו'.

לכן "מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם" מתייחס לכל אדם באופן אישי: עליו להכיר את טבעו שלו ולעבוד על כפיית המידה המסוימת שבו. כך התוצאה תהיה בתקיימא.

וזהו משכני אחריו נרוצה.^{96,97} משכני לשון יחיד הוא אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר האהבה הטבעית שבנפש האלקית.

וזהו "משכני, אחריו נרוצה". "משכני" בלשון יחיד הוא אתערותא דלעילא, לעורר את האהבה הטבעית שבנפש האלקית.

המאמר חוזר לפסוק משיר השירים א, ד. "משכני" נאמר בלשון יחיד, משום שזו אתערותא דלעילא המעוררת את האהבה הטבעית שבנפש האלקית בלבד.

21 ועמ"ש מענין משיכה גבי בהמ"ז [ברכת המזון] בפי עקב בד"ה שייכות ברית ותורה לבהמ"ז [לברכת המזון],⁹⁸

והנה עי"ז הנה"א [הנפש האלקית] מבררת ג"כ הנה"ב [הנפש הבהמית] כנ"ל.

ועיינו במה שנכתב בענין משיכה לגבי ברכת המזון, בפרשת עקב, במאמר המתחיל "שייכות ברית ותורה לברכת המזון". באמצעות זאת הנפש האלקית מבררת גם את הנפש הבהמית, כנזכר לעיל.

המאמר בפרשת עקב על ברכת המזון משווה את ה"משיכה" הזאת לאופן שבו קונה רוכש חפץ — באמצעות משיכתו והרמתו אל רשותו; כך גם הנפש נמשכת ומתרוממת אל ה', וזהו "משכני", אחריו נרוצה". לאחר שהתקרבה, הנפש האלקית מבררת מצדה את הנפש הבהמית, כפי שהוסבר לעיל.

וזהו אחריו נרוצה⁹⁹ לשון רבים בשני הרצונות דנה"א [דנפש האלקית] ונה"ב [ונפש הבהמית],¹⁰⁰ וזהו יפה את רעיתי כתרצה¹⁰¹ עמ"ש בד"ה הנך יפה רעיתי.¹⁰²

וזהו "אחריו נרוצה" בלשון רבים: בשני הרצונות של הנפש האלקית והנפש הבהמית. וזהו "יפה את רעיתי כתרצה"; עיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "הנך יפה רעיתי".

לכן "נרוצה" נאמר בלשון רבים: שתי הנפשות רצות, כל אחת עם הרצון שלה, על דרך משחק המילים במילה "נרוצה". הפסוק בשיר השירים ו, ד, "יפה את רעיתי כתרצה", מבטא משחק דומה; והמאמר על "הנך יפה" מסביר שהאור נמשך באמצעות הרצון שבמוח יחד עם תשוקת הלב.

קטע 5 • 221-24

תורה ומצוות

22 ואח"כ נאמר הביאני המלך חדריו^{103, 104, 105} לשון יחיד כי חדריו היינו שיתא סדרי משנה שהן בחי'

חג"ת [חסד גבורה תפארת] חסד דין רחמים ר"ת [ראשי תיבות] חדר שמהם נמשך כשר ופסול טמא וטהור חייב וזכאי, והביאני לשון עבר

ואחר כך נאמר: "המלך הביאני אל חדריו", בלשון יחיד. שכן "חדריו" הם ששת סדרי משנה, שהם בחינת חסד, גבורה ותפארת — חסד, דין ורחמים, שראשי התיבות שלהם הם "חדר" — ומהם נמשכים [הדינים של] כשר ופסול, טמא וטהור, חייב וזכאי. ו"הביאני" הוא בלשון עבר:

הפסוק ממשיך: "המלך הביאני אל חדריו", בלשון יחיד ובעבר. "חדריו" הם ששת סדרי משנה, המקבילים לחסד, גבורה ותפארת, כלומר חסד, דין ורחמים, שראשי התיבות שלהם יוצרים את המילה "חדר"; מהם נובעים פסקי המשנה — כשר ופסול, טמא וטהור, חייב וזכאי.

דהיינו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כשהתינוק בבטן אמו¹⁰⁶ מלמדין אותו התורה כולה דהיינו בעוד הנשמה בבחי' עיבור למעלה, ועמ"ש מזה בד"ה והיה לכם לציצית^{107, 108} ובד"ה ראה אנכי¹⁰⁹ נותן,¹¹⁰

כלומר, כפי שאמרו חז"ל, כשהתינוק נמצא במעי אמו מלמדים אותו את התורה כולה — היינו, בזמן שהנשמה עדיין בבחינת עיבור למעלה. וראו מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "והיה לכם לציצית" ובמאמר המתחיל "ראה אנכי נותן",

לשון העבר רומזות לדברי הגמרא שלפיהם מלמדים את התינוק במעי אמו את התורה כולה (נידה ל', ב); כאן הדבר מתפרש כמצב שבו הנשמה לומדת כשהיא עדיין "בעיבור" למעלה. שני מאמרים נוספים עוסקים בכך: מאמר על ציצית (במדבר טו, לט) ומאמר על "ראה אנכי נותן" (דברים יא, כו).

ומזה נמשך הכח אח"כ שיאיר לו אור ה' וכח האהבה ויראה להיות משכני דהיינו לפי שמכבר הביאני המלך חדריו.

ומכך נמשכת אחר כך היכולת שאור ה' יאיר לו, וכן הכוח לאהבה ויראה, כדי שיהיה "משכני" — כלומר, משום שהמלך כבר הביאני אל חדריו.

מכיוון שהנשמה כבר הובאה אל חדרי המלך, יש לה בהמשך הכוח שאור ה' יאיר בה, וכן לאהבה ויראה. הדבר הוא שמאפשר את "משכני".

(ועיין מענין משכני אחריו נרוצה^{111, 112, 113, 114, 115, 116} בפ' אחרי דני"ט ע"א, ובפ' ויחי דרכ"ט ב'. ומענין חדריו בפ' ויקרא דף ד' ע"א ובפ' לך לך ד"צ ע"א ועיין מענין משכני בגמרא חגיגה דט"ו סע"ב [סוף עמוד ב] וברכות וישב ר"פ פ"ו בשלח ס"פ כ"ד. אמור פכ"ז כנרשם בספר בית אהרן).¹¹⁷

(ועיין בענין "משכני אחריו נרוצה" בפרשת אחרי, דף נ"ט ע"א, ובפרשת ויחי, דף רכט ע"ב; ובענין "חדריו" בפרשת ויקרא, דף ד' ע"א, ובפרשת לך לך, דף צ' ע"א. ועיין בענין "משכני" בגמרא חגיגה, דף ט"ו ע"ב בסופו, ובמדרש רבה: וישב, בתחילת פרק פ"ו; בשלח, בסוף פרק כ"ד; אמור, פרק כ"ז, כפי שנרשם בספר בית אהרן.)

בסוגריים מובאים מקורות נוספים: הזוהר על "משכני אחריו נרוצה" (ג, נט ע"א; א, רכט ע"ב) ועל "חדריו" (ג, ד ע"א; א, צ ע"א), הגמרא על רבי עקיבא, שעליו נאמר "משכני" (חגיגה טו ע"ב), ושלושה מקומות במדרש רבה. הרשימה מובאת "כפי שנרשם בספר בית אהרן".

והנה להמשיך אתעדליע [אתערותא דלעילא] זו דאדם כי יקריב הוא עיי עסק התורה שהיא בחינת אדם רמ"ח פקודין רמ"ח איברין ושס"ה ל"ת [לא תעשה] שס"ה גידים וכמ"ש בד"ה ויאכילך את המן.^{118, 119} ולכן עיי עסק התורה נמשך להיות כי יקריב.

והנה, המשכת אתערותא דלעילא זו של "אדם כי יקריב" נעשית באמצעות העיסוק בתורה, שהיא בחינת "אדם": רמ"ח מצוות כנגד רמ"ח איברים, ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים, כפי שמוסבר במאמר המתחיל "ויאכילך את המן". לכן, באמצעות העיסוק בתורה נמשך הדבר ש"יקריב".

כדי להמשיך את האתערותא דלעילא של "אדם כי יקריב", עוסקים בתורה. התורה עצמה היא בחינת "אדם": רמ"ח מצוות עשה שבה מקבילות לרמ"ח איברי הגוף, ושס"ה מצוות לא תעשה שבה מקבילות לשס"ה גידיו, ולכן העיסוק בתורה ממשיך את ההקרבה של האדם העליון.

23 וכמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו¹²⁰ לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה.^{121, 122, 123} ועמ"ש בד"ה רני ושמחי^{124, 125} גבי

כמו שכתוב: "הוי קרוב לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת", ו"אין אמת אלא תורה". וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "רני ושמחי", בעניין

לימוד התורה מקרב את ה', כפי שנאמר בתהילים קמה, יח: הוא קרוב לכל הקוראים אליו "באמת", וחכמים אומרים ש"אמת" פירושה תורה בלבד. אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו "רני ושמחי" (זכריה ב, יד).

כי אתה נרי¹²⁶ א"ת הם בחינת אותיות התורה כו' ומ"ש מזה בד"ה ואתה תצוה^{127, 128} גבי מאת בני ישראל

"כי אתה נרי": אותיות אל"ף-ת"ו הן בחינת אותיות התורה וכו'; ומה שנכתב על כך במאמר המתחיל "ואתה תצוה", בעניין "מאת בני ישראל".

שם נדרש הפסוק "כי אתה נרי" (שמואל ב כב, כט) באמצעות המילה "אתה": אותיותיה, אל"ף ות"ו, הראשונה והאחרונה באלף-בית, מייצגות את כל אותיות התורה. מאמר "ואתה תצוה" דורש באופן דומה את המילה "מאת" שבכ"טוי "מאת בני ישראל", הכוללת אותן אותיות.

וזהו שבעסק התורה נאמר או יחזק במעוזי¹²⁹ יעשה שלום לי שלום יעשה לי ב' פעמים שלום והיינו כמ"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב¹³⁰ וכמ"ש במ"א בד"ה ביום השמע"צ [השמיני עצרת].¹³¹

וזהו שבעניין העיסוק בתורה נאמר: "או יחזק במעוזי, יעשה שלום לי, שלום יעשה לי" — שלום פעמיים. זהו מה שכתוב: "שלום שלום לרחוק ולקרוב", וכמו שנתבאר במקום אחר, במאמר המתחיל "ביום השמע"צ".

לכן נאמר על לימוד התורה: "או יחזק במעוזי, יעשה שלום לי, שלום יעשה לי" (ישעיהו כז, ה), ובו מופיעה המילה "שלום" פעמיים. שני השלומות הם "שלום שלום לרחוק ולקרוב" שבישעיהו נז, יט, כפי שמתבאר במאמר על שמיני עצרת.

24 וכיון שכן נמשך מזה ג"כ בחיי שלום דלרחוק שיהיה נעשה קרוב. וזהו אדם כי יקריב¹³² מכם

ומכיוון שכן, נמשכת מכך גם בחינת ה"שלום" של "לרחוק", כך שהוא נעשה קרוב. וזהו "אדם כי יקריב מכם".

השלום הכפול פירושו שגם ה"שלום" של "לרחוק" נמשך למטה, כך שמי שרחוק נעשה קרוב. זהו "אדם כי יקריב מכם": באמצעות התורה ה' מקרב אליו את הנשמה הרחוקה.

וזהו תשמרו להקריב לי¹³³ שמור זו משנה שעיינו נמשך להיות להקריב לי. ועמ"ש מזה סד"ה צו את בניי [בני ישראל]¹³⁴ ואמרת אליהם את קרבני.

וזהו "תשמרו להקריב לי": "שמור" — זו משנה, ובאמצעותה נמשך הדבר כך שיהיה "להקריב לי". ועיינו במה שנכתב על כך בסוף המאמר המתחיל "צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני".

בכמדבר כ"ח, ב' נאמר "תשמרו להקריב לי", וגם כאן "שמור" נדרש על לימוד משנה, שבאמצעותו באים ל"להקריב לי". אדמו"ר הזקן מפנה לסוף המאמר על פינחס, העוסק באותו פסוק.

וברבות בקהלת ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי¹³⁵ זה משה שבא לאלף דור¹³⁶ כו'. הה"ד [הדא הוא דכתיב] דבר צוה לאלף דור. ועי"נ [ועל זה נאמר] ג"כ אדם כי יקריב דהיינו עיי התורה.

ובמדרש רבה על קהלת, על הפסוק "אדם אחד מאלף מצאתי": זה משה, שבא לאלף דור וכו', כמו שכתוב "דבר צוה לאלף דור". ועל כך נאמר גם "אדם כי יקריב" — כלומר, באמצעות התורה.

קהלת רבה דורש את "אדם אחד מאלף מצאתי" (קהלת ז', כ"ח) על משה, שבא לאלף דור, ומקשר זאת לפסוק "דבר צוה לאלף דור". לכן גם "אדם כי יקריב" מתייחס לכך: הקירוב נעשה באמצעות התורה.

ועמ"ש"ל [ועיינו מה שכתוב לעיל] בענין משה ידבר¹³⁷ כו' (ועי' עוד מענין אדם כי יקריב כו' ברבות סדר בא פי"ז¹³⁸ ויקרא פ' ב' ¹³⁹ ור"פ בלק)¹⁴⁰

ועיינו במה שנכתב לעיל בעניין "משה ידבר" וכו'. (ועיינו עוד בעניין "אדם כי יקריב" וכו' במדרש רבה, סדר בא, פרק י"ז; ויקרא, פרק ב'; ותחילת פרשת בלק.)

אדמו"ר הזקן חוזר לדרשה על "משה ידבר" שבפסקה 14, ומביא שלושה מדרשים על הפסוק: שמות רבה י"ז, א', שלפיו ה' ברא את בעלי החיים ביום השישי לכבודו, כדי שיקריבו מהם קרבנות; ויקרא רבה ב', ד', שלפיו ישראל דבקים בה' כדרך שבגדו של מלך דבק בגופו; ובמדבר רבה כ', ה', שלפיו ה' ביקש קרבנות רק מבעלי חיים השייכים לאדם עצמו.

וזהו דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם¹⁴¹ אדם כי יקריב¹⁴² כו' ועיינו ג"כ אח"כ מן הבהמה תקריבו¹⁴³ וכנ"ל

וזהו "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב" וכו'; ועל ידי כך באה לאחר מכן גם הבחינה של "מן הבהמה תקריבו", כפי שנתבאר לעיל.

לכן הפסוק פותח ב"דבר אל בני ישראל... אדם כי יקריב": תחילה ה' מקרב את הנשמה באמצעות התורה. בעקבות זאת באה לאחר מכן הבחינה של "מן הבהמה תקריבו".

והוא ע"י קיום המצות שהמצוה יש לה סגולה פרטית להעלות את נה"ב [נפש הבהמית] ולקשרה באור א"ס ב"ה כי צדקה תרומם גוי.¹⁴⁴ וכמ"ש במ"א בד"ה המגביהי לשבת:^{145, 146, 147, 148}

והדבר נעשה באמצעות קיום המצוות, שכן לכל מצווה יש סגולה מיוחדת משלה להעלות את הנפש הבהמית ולקשור אותה באור אין סוף ברוך הוא, כי "צדקה תרומם גוי". וכפי שנתבאר במקום אחר, במאמר המתחיל "המגביהי לשבת":

השלב השני נעשה באמצעות קיום המצוות; לכל מצווה יש כוח משלה להעלות את הנפש הבהמית ולקשור אותה באור אין סוף. המאמר דורש כך את הפסוק "צדקה תרומם גוי" (משלי י"ד, ל"ד), והמאמר בתורה אור "המגביהי לשבת" מסביר כיצד מצווה הופכת צדק לצדקה, ובכך מעלה אותו אל אור אין סוף.

קטע 6 • 251-28

פסח, העומר ושבועות

25 והנה ע"פ כל הני"ל יובן ג"כ ענין פסח וספירת העומר כי בפסח הוא אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] והאתעדל"ע [והאתערותא דלעילא] הוא לעורר הרצוא בנפש האלקית אבל הנה"ב [הנפש הבהמית] לא נתהפכה עדיין ולכן נאמר כי ברח העם^{149, 150} וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ס"פ ל"א.

כעת, על פי כל האמור לעיל, יובן גם ענינם של פסח וספירת העומר. בפסח יש אתערותא דלעילא המעוררת אתערותא דלתתא, והאתערותא דלעילא נועדה לעורר את הרצוא שבנפש האלקית; אך הנפש הבהמית עדיין לא נהפכה. לכן נאמר "כי ברח העם", כפי שמוסבר בספר של בינונים (תניא), בסוף פרק ל"א.

הדברים מסבירים את ענינם של פסח וספירת העומר. בפסח ה' יום את התהליך: אתערותא דלעילא עוררה בנפש האלקית את הרצוא — הכמיהה לרוץ אל ה' — אך הנפש הבהמית עדיין לא נהפכה. לכן נאמר בשמות י"ד, ה' "כי ברח העם", כפי שמוסבר בתניא, פרק ל"א.

26 וזהו כענין אדם כי יקריב מכם וכמ"ש קול דודי כו' מדלג על ההרים¹⁵¹ שהוא בזכות התורה שנק' הר כמ"ש ישאו הרים שלום לעם¹⁵² כמ"ש במ"א,¹⁵³

וזה דומה לענין "אדם, כאשר מקריב מכם", וכמו שכתוב: "קול דודי... מדלג על ההרים" — בזכות התורה, שנקראת "הר", כמו שכתוב: "ההרים יישאו שלום לעם", כפי שמבואר במקום אחר;

פסח הוא בחינת "אדם, כאשר מקריב מכם": "קול דודי... מדלג על ההרים" (שיר השירים ב, ח) — ה' בא אל ישראל בזכות התורה, שנקראת "הרים", כמו בפסוק "ההרים יישאו שלום לעם" (תהלים עב, ג).

לכן אח"כ תומ"י [תכף ומיד] ביום שני הוא קרבן העומר שעורים שהוא מאכל בהמה, להיות כירור נפש הבהמית וספירת העומר וספרתם לכם¹⁵⁴ בחינת כירור ז' מדות דנה"ב [דנפש הבהמית].

לכן מיד לאחר מכן, ביום השני, מקריבים את קרבן העומר מן השעורים, שהם מאכל בהמה, כדי לברר את הנפש הבהמית. וספירת העומר, "וספרתם לכם", היא בחינת כירור שבע המדות של הנפש הבהמית.

לכן מיד לאחר מכן, ביום השני של פסח, מקריבים את העומר מן השעורים, שהם מזון לבהמה, לשם כירור הנפש הבהמית. ספירת העומר, "וספרתם לכם" (ויקרא כג, טו), מבררת את שבע המדות של הנפש הבהמית.

27 והוא כענין מן הבהמה מן הבקר¹⁵⁵ כו' תקריבו דהיינו אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] ואזי עי"ז אח"כ בשבועות מתן תורה הוא בחי' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שאחר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] התגלות רצונו וחכמתו למטה כי

וזה דומה לענין "מן הבהמה מן הבקר" וגו', "תקריבו", כלומר, אתערותא דלתתא. ואחר כך, באמצעותה, בשבועות, מתן תורה הוא בחינת אתערותא דלעילא שבאה לאחר אתערותא דלתתא: התגלות רצונו וחכמתו למטה. כי

העומר הוא בדוגמת "מן הבהמה... תקריבו" — אתערותא דלתתא. באמצעותו מגיעה בשבועות נתינת התורה, אתערותא דלעילא שבאה לאחר אתערותא דלתתא: התגלות רצונו וחכמתו של ה' למטה.

הנה בחינת כי יקריב ותקריבו זהו העלאה ממטה למעלה אבל במ"ת [במתן תורה] כתיב וירד ה' על הר סיני¹⁵⁶ להיות המשכה למטה ועיין ברבות פ' ואתחנן ע"פ אשר לו אלקים קרובים אליו.¹⁵⁷

בחינת "כי יקריב" ו"תקריבו" היא העלאה מלמטה למעלה, ואילו במתן תורה נאמר "וירד הוי' על הר סיני", כדי שתהיה המשכה למטה. ועיינו במדרש רבה, פרשת ואתחנן, על הפסוק "אשר לו אלקים קרובים אליו".

הקרבה, בין שהיא מתחילה מצד ה' ובין שהיא מתחילה מצד האדם, מעלה את הדברים מלמטה למעלה. לעומת זאת, בסיני נאמר "וירד הוי' על הר סיני" (שמות יט, כ), כלומר, המשכה למטה. אדמו"ר הזקן מפנה לדברים רבה על פרשת ואתחנן, הדורש את הפסוק "אשר לו אלקים קרובים אליו" (דברים ד, ז).

28 וההפרש שבין בחי' עסק התורה שקודם הרצוא דהיינו בחי' אדם כי יקריב לבחי' עסק התורה שאחר הרצוא ובירור נה"ב [נפש הבהמית]

וההבדל בין בחינת לימוד התורה שקודם הרצוא — כלומר, בחינת "אדם כי יקריב" — לבין בחינת לימוד התורה שבא לאחר הרצוא ובירור הנפש הבהמית

לבסוף מוצגת הבחנה בין שני סוגים של לימוד תורה. האחד קודם לרצוא, בבחינת "אדם כי יקריב"; האחר בא לאחר הרצוא ובירור הנפש הבהמית.

היינו שע"י זה הרצוא ובירור נה"ב [נפש הבהמית] נמשך בעסק התורה מבחי"י כי לא אדם הוא¹⁵⁸ להמשיך משם המשכה חדשה בבחי"י אדם וכמ"ש במ"א:

הוא שעל ידי הרצוא הזה ובירור הנפש הבהמית נמשכת בלימוד התורה המשכה מבחינת "כי לא אדם הוא", כדי להמשיך משם המשכה חדשה בבחינת "אדם", וכמו שנתבאר במקום אחר.

לאחר עבודה זו, לימוד התורה ממשיך מבחינת "כי לא אדם הוא" (שמואל א' ט"ו:כ"ט), שלמעלה מסדר הספירות הדומה לאדם, ומביא משם אור חדש אל בחינת "אדם". הדבר מתאים לפסוק 14, שבה האור היוצא מתוך החושך מגיע אל בחינת "לא אדם".

בעבודה

כשבאה לפתע השראה בתפילה, אין להסתפק בה: יש להתחיל מיד בעבודה האישית, להכניע ואחר כך להפוך את המידה הדומיננטית שלך — כעס או תאוה — כדי שההשראה תהיה לדבר שמתקיים. עדיפה עבודה יציבה של התכוננות, שהאהבה הנולדת ממנה מתקיימת; ויש לקרב את ה' באמצעות לימוד התורה וקיום המצוות.

שאלות לשיחה

1. מדוע אומר המאמר שהאתערותא דלעילא מגיעה רק לנפש האלקית ולא לנפש הבהמית?
2. מה ההבדל בין אהבה הנולדת מעבודתו האישית של האדם לבין השראה פתאומית בתפילה, ומדוע רק הראשונה מתקיימת?
3. כיצד מתאימות לשונות היחיד "כי יקריב" והרבים "תקריבו" לאדם העליון ולעם ישראל?
4. מדוע כל אדם צריך לדעת אם נפשו הבהמית היא בבחינת "בקר" או "צאן", וכיצד הדבר משנה את עבודתו?
5. כיצד פסח, ספירת העומר ושבעות הולכים לפי הסדר של "אדם כי יקריב" ו"מן הבהמה תקריבו"?

הערות

פסקה 1

1 אדם כי יקריב

ההערה מפנה לנוסח נוסף של הנחה ממאמר זה, שנשתמר בכתב יד שכתב הצמח צדק. זהו תיעוד שני של אותה הוראה, שאפשר להשוות אליו את נוסח לקוטי תורה.

הערת קה"ת

הנחה אחרת במאמרי אדה"ז-פרשיות ע' תקו (מגובייק אדהצ"צ בבז"ב 1116 הכולל הנחות מהשנים תקע"א-ב ועוד). הגהות אחרות באוה"ת ויקרא-ג ע' תשכא. תשכח. וראה בהנסמן לעיל רד"ה ויקרא (א, א) למאמר זה מאדהאמ"צ. בלקוטי-ז ע' 335 מבאר התחלת הלוקוית והסיום. ע"ש.

2 אדם כי יקריב מכם

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם: אדם כי יקריב מכם קרבן להו', מן הבהמה, מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם". המאמר כולו הוא פירוש לפסוק זה.

Leviticus 1:2 ויקרא א:ב'

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לַה' מִן הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבָּנְכֶם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא א, ב. — ראה גם ד"ה באתי לגני תשי"ב (ובהנסמן בהערה שם). סה"מ קונטרסים ח"ב תנ, א. סה"מ אידיש ע' 141. ד"ה באתי לגני תשי"ב. לקוטי-א ע' 205.

3 אדם מכם כי יקריב

ההערה מפנה למקור הזה בעניין סדר המילים שעליו שואל המאמר: "אדם מכם כי יקריב".

הערת קה"ת

ראה גם סה"מ תרס"ט ע' קנז.

4 ב' נפשות

בפרק הראשון של התניא מבואר שלכל יהודי, צדיק או רשע, יש שתי נפשות. האחת היא מצד הקליפה והסטרא אחרא, מלוכשת בדם כדי להחיות את הגוף, והיא מקור המדות הרעות; נפש האלקית מתוארת בפרק הבא.

Tanya, Likkutei Amarim 1 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים א'

הערת קה"ת

ראה תניא פ"א.

5 ויברא אלקים את האדם

"ויברא אלקים את האדם בצלמו; בצלם אלקים ברא אותו". הפסוק מובא כדי להראות שהנפש האלקית מושרשת ב"אדם" האלוהי.

Genesis 1:27 בראשית א:כ"ז

וַיְבָרֵא אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:

And G-d created man in His own image, in the image of G-d created He him; male and female created He them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, כז.

פסקה 2

6 ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם

"ומעל לרקיע... דמות כסא, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה". ה"אדם" שעל הכסא הוא שורש הנפש האלקית.

Ezekiel 1:26 יחזקאל א:כ"ו

וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁם כְּמֶרְאֵה אֲבֹן־סַפִּיר דְּמוּת כֶּסֶף וְעַל דְּמוּת הַכֶּסֶף דְּמוּת כְּמֶרְאֵה אָדָם עָלָיו מְלַמָּעֶלָה:

And above the firmament that was over their heads was the likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone; and upon the likeness of the throne was a likeness as the appearance of a man upon it above

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל א, כו.

7 בדי"ה ותחת רגליו

המאמר מסביר את "ותחת רגליו" באמצעות "דמות כמראה אדם", שכן ידיים ורגליים שייכות רק למדרגה זו, שיש בה דמיון לאדם. לאחר מכן הוא שואל כיצד אפשר לומר זאת על ה', שאין לו גוף, ומשיב שהעולמות נובעים רק ממלכותו — הארה בלבד — ולכן אינם מחוללים בו שינוי.

הערת קה"ת

תו"א עו, ד.

8 ותחת רגליו כמעשה לבנת

"ויראו את אלקי ישראל, ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר". הפסוק מציין את המאמר בתורה אור שאליו מתייחס אדמו"ר הזקן.

Exodus 24:10 שמות כ"ד:י'

וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבֶנֶת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר:

and they saw the G-d of Israel; and there was under His feet the like of a paved work of sapphire stone, and the like of the very heaven for clearness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 פני שור

"ודמות פניהם: פני אדם, ופני אריה אל הימין... ופני שור מהשמאל". פני החיות הם שורשי שתי הנפשות.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א:י'

וּדְמוּת פָּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל־יְמִינִי לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־שׁוֹר מִהַשְּׂמָאֹל לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי־נֶשֶׁךְ לְאַרְבַּעַתָּן:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 שמע ישראל . . ואהבת

"שמע ישראל, הוי אלקינו, הוי אחד". התבוננות באחדות זו היא עבודתה של הנפש האלקית בתוך הנפש הבהמית.

Deuteronomy 6:4 דברים ו:ד'

שמע ישראל אלקינו Havayah אֱלֹהֵינוּ Havayah אֱהָד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ו, ד-ה.

11 ואהבת בכל לבבך

"ואהבת את הוי אלקיך בכל לבבך, ובכל נפשך ובכל מאדך".

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12 בכל לבבך בשני יצריך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכות פ"ט, מ"ה.

13 בכל לבבך בשני יצריך

"בכל לבבך — בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע". אהבת קריאת שמע צריכה לכלול גם את הנפש הבהמית.

Mishnah Berakhot 9:5 משנה ברכות ט:ה'

חַיֵּב אָדָם לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה כְּשֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ. בְּכָל לִבְּךָ, בְּשֵׁנֵי יִצְרֶיךָ, בְּיִצֵּר טוֹב וּבְיִצֵּר רָע. וּבְכָל נַפְשְׁךָ, אֲפִלּוּ הוּא נוֹטֵל אֶת נַפְשְׁךָ. וּבְכָל מְאֹדְךָ, בְּכָל מְמוֹנֶה. דָּבָר אַחֵר בְּכָל מְאֹדְךָ, בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁהוּא מוֹדֵד לָךְ הוּי מוֹדָה לּוֹ בְּמָאד מָאֵד. לֹא יָקֹל אָדָם אֶת רֹאשׁוֹ כְּנִגְדֵּי שַׁעַר הַמְּזוּרָה, שֶׁהוּא מְכַנֵּן כְּנִגְדֵּי בֵּית קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים. לֹא יִכְנֹס לְהֵר הַבֵּית בְּמִקְלוֹ, וּבְמִנְעָלוֹ, ...

One must bless [G-d] for the evil in the same way as one blesses for the good, as it says, "And you shall love the L-rd your G-d with all your heart, with all your soul and with all your might" (Deuteronomy 6:5). "With all your heart," with your two impulses, the evil impulse as well as the good impulse. "With all your soul" even though he takes your soul [life] away from you. "With all your might" with all your money. Another explanation, "With all your might" whatever ... treatment

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

14 שנים לפנייה

"בשחר מברך שנים לפנייה ואחת לאחריה". אדמו"ר הוקן משתמש בלשון המשנה עצמה כדי לציין את הברכות שלפני קריאת שמע.

Mishnah Berakhot 1:4 משנה ברכות א:ד'

בִּשְׁחַר מְבָרֵךְ שְׁנַיִם לִפְנֵיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעֶרְבַּ שְׁנַיִם לִפְנֵיהָ וְשְׁנַיִם לְאַחֲרֶיהָ. אַחַת אֶרְכָּה וְאַחַת קְצָרָה. מְקוֹם שֶׁאֲמָרוּ לְהֹאֲרִיךְ, אֵינוֹ רָשָׁא

לְקַצֵּר. לְקַצֵּר, אֵינוֹ רָשָׁא לְהֹאֲרִיךְ. לְחַתֵּם, אֵינוֹ רָשָׁא שְׁלֹא לְחַתֵּם. וְשְׁלֹא לְחַתֵּם, אֵינוֹ רָשָׁא לְחַתֵּם:

[the] In the morning, two benedictions are said before and one after it; and in the evening, two benedictions before and two after it, one long and one short. Where they, the sages, have adopted the long [form] no man is authorised to shorten [use the short form]; and where they have adopted the short form no man is authorised to lengthen [use the long form]. [Where they] close [with a benediction] no man is authorised not [so] to close: and [where they do] not close ... [with a benediction]

Torat Emet 357 (Public Domain) • Eighteen Treatises from the Mishna (Public Domain)

15 תקנו חכמים שנים לפנייה לקיום הק"ש

בתיא, פרק יב, מוסבר שנפש האלקית שולטת באדם באופן מלא רק בזמנים קבועים, כגון קריאת שמע והתפילה עם הברכות שלפניה, שבהם הוא קושר את שכלו בה' ומעורר אהבה בלבו; אחרי התפילה הרע מתעורר שוב וחפץ בתענוגי העולם הזה.

הערת קה"ת

ראה תניא פרק יב, ופרק מט.

16 פני אריה פני שור

פני החיות במרכבה של יחזקאל: "פני אריה אל הימין... ופני שור מהשמאל". כאן הן המקור שממנו נחצבה הנפש הבהמית.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א:י'

וּדְמוּת פָּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל־יְמִינִי לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־שׁוֹר מִהַשְּׂמָאל לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־נֶשֶׁךְ לְאַרְבַּעַתָּם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 אין הדינים נמתקין אלא בשרשן

בתיא, פרק לא, הכלל מיושם על נפש הבהמית: לעיתים צריך לעורר את הגבורות הקדושות כדי להמתיק את הדינים, שהם נפש הבהמית והיצר הרע, שכן "אין הדינים נמתקים אלא בשרשם".

Tanya, Likkutei Amarim 31:7 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים ל"א:ז'

וְהִנֵּה, לְעֵתִים צָרִיךְ לְעוֹרֵר בְּחִינַת גְּבוּרוֹת הַקְּדוּשׁוֹת כְּדִי לְהַמְתִּיק הַדִּינִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית וְיִצֵּר הָרָע כְּשֶׁשׁוֹלֵט חֹס וְשָׁלוֹם עַל הָאָדָם, כִּי אֵין הַדִּינִים נִמְתָּקִין אֶלָּא בְּשָׂרָשָׁן. וְלִכֵּן אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזֵרוֹנֵם לְבָרְכָה: "לְעוֹלָם יִרְגִּזוּ אָדָם יִצֵּר חָטוּב", וְהֵינּוּ, בְּכָל עַת שְׂרוּאָה בְּנִפְשׁוֹ שֶׁצָּרִיךְ לָכֶה.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ראה פע"ח שער השופר פ"א. לקו"ת להארז"ל וישב לט, א. תניא פל"א.

18 כי תצא למלחמה על אויבך

"כי תצא למלחמה על אויבך". הפסוק מציין את המאמר בלקוטי תורה שאליו מתייחסים, ובו המלחמה מתפרשת כמאבק בתאוות הנפש הבהמית (ראו 12||, הערה 2:63).

Deuteronomy 21:10 דברים כ"א:י'

כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וַתִּגְדּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וּשְׂבִיתָ שְׂבִי:

offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא א, ט.

24 בד"ה והקרבנתם עולה אשה

המאמר שואל מדוע בחג הפסח נאמר בתורה "אשה עולה ריח ניחוח", ואילו בחג הסוכות נאמר "עולה אשה". הוא מסביר שכדי שה' יצמצם את עצמו בשם הוי', דרושה אתערותא דלתתא — ביטול רצונן של הנשמות, שבאמצעותו הוא מצמצם את עצמו כדי להאיר במידה מועטה.

הערת קה"ת

לקו"ת שמע"צ צב, ד.

פסקה 5

25 כי חפץ חסד הוא

"מי איל כמוך... לא החזיק לעד אפו, כי חפץ חסד הוא". הבריאה נמשכה מחסד חופשי זה, עוד לפני שהנבראים עשו מעשה כלשהו.

Micah 7:18 מיכה ז:י"ח

מי־אַל כְּמוֹךָ נָשָׂא עוֹן וְעָבַר עַל־פֶּשַׁע לְשֹׂאֲרֵית נִחְלָתוֹ לֹא־יִחַזֵּק לְעַד אָפוֹ כִּי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא:

Who is a G-d like unto Thee, that pardoneth the iniquity, And passeth by the transgression of the remnant of His heritage? He retaineth not His anger for ever, Because He delighteth . in mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מיכה ז, יח.

פסקה 6

26 ואח"כ תולה במעשה התחתונים

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Etz Chaim.

הערת קה"ת

ע"ח שער דרושי הנקודות ספ"ו.

27 ויניחהו בגי'ע

"וייקח ה' אלקים את האדם, ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה". מכאן ואילך, המשכת השפע תלויה בעבודתו של האדם.

Genesis 2:15 בראשית ב:ט"ו

וַיִּקַּח ה' אֱלֹקִים אֶת־הָאָדָם וַיִּנְחָהוּ בְּגֶן־עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ:

And the L-RD G-d took the man, and put him into the garden of Eden to dress it and to keep it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, טו.

28 וכמ"ש בד"ה ועשית בגדי קדש

המאמר שואל על שלוש העשיות של בגדי אהרן: בידי משה, בידי חכמי הלב ובידי כל ישראל. אהרן, איש החסד, ממשיך לכל הנשמות אהבה רבה מאור אין סוף, ובגדיו הם לבושים לאהבה זו — אהבה הנמשכת מלמעלה.

הערת קה"ת

תו"א פב, א.

When thou goest forth to battle against thine enemies, and the L-RD thy G-d delivereth them into thy hands, and thou ,carriest them away captive

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 ובד"ה ונתתי לך מהלכים

המאמר מפרש את "ונתתי לך מהלכים" כשני סוגי תנועה שניתנו לישראל, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, שבאמצעותם גם המלאכים מקבלים. מאמר כי תצא מפנה אליו בקשר לשורש המדות הרעות שבמרכבה הקדושה שלמעלה.

הערת קה"ת

תו"א ל, ב.

20 ונתתי לך מהלכים

"ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". הפסוק מציין את המאמר בתורה אור שאליו מתייחסים.

Zechariah 3:7 זכריה ג:ז

כֹּה־אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱסִיבֶדְרְכִי תֵּלֶךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם־אֶתֶּה תִּדְּוֹן אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֻצְרֵי וְנָתַתִּי לָךְ מִהֲלָכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה:

Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways,' and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free .access among these that stand by

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 4

21 והחיות נושאות את הכסא

על שירת הים אומר המדרש ש"החיות הנושאות את הכיסא" אינן מכירות את הדמות האלוקית, ואילו אלה שעברו את הים ראו אותה. המאמר משתמש בכיטוי כדי לתאר את שורשה של הנפש הבהמית, המעלה את מה שנמצא מעליה.

Shemot Rabbah 23:15 שמות רבה כ"ג:ט"ו

הערת קה"ת

בחיי תרומה כה, י בשם פדר"א. וראה פדר"א ספ"ד. שמו"ר כג, טו. ע"ל פקודי ח, א. וש"נ. [כ].

22 בד"ה זכור ושמור בדבור אחד

אדמו"ר חזקן מפנה למאמר זה בעניין האופן שבו בירור הנפש הבהמית מעלה את הנפש האלקית, "כמו שהחיות נושאות את הכיסא". ההערה מציינת את מקומו בתורה אור, פרשת יתרו, לפי מספר העמוד במהדורה שאליה היא מפנה.

הערת קה"ת

תו"א יתרו ע' תב.

23 ריח ניחוח לה'

"והקטיר הכהן את הכל המזבחה, עולה, אשה ריח ניחוח להוי". "ריח הניחוח" הוא אתערותא דלעילא שהקרבן מעורר.

Leviticus 1:9 ויקרא א:ט'

וְקָרְבוּ וּבְרָעוּ יִרְחַץ בַּמִּים וְהַקְטִיר תִּכְהֶן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה אֲשֶׁה יִרְחַץ־נִיחֹחַ לַיהוָה Havayah

but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-

I sleep, but my heart waketh; Hark! my beloved knocketh:
'Open to me, my sister, my love, my dove, my undefiled; For
my head is filled with dew, My locks with the drops of the
'night

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 9

36 בדי"ה שיר השירים

המאמר מפרש את "התהללו" שבפסוק "התהללו בשם קדשו" כצורה
סבילה: שבה הנמשך אל ישראל. לפעמים צריך להתייגע מאוד בהתבוננות
לפני שהלב מתעורר, ולפעמים הלב נמשך מעצמו ברגע שחושבים על
אחדות ה', והאדם תוהה מניין בא הדבר: זו אותה התעוררות פתאומית
המתוארת כאן.

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש ב, ג.

37 שיר השירים

"שיר השירים אשר לשלמה". הפסוק מציין את המאמר בלקוטי תורה
שאליו מתייחסים.

Song of Songs 1:1 שיר השירים א':א

שיר השירים אשר לשלמה:

THE song of songs, which is Solomon's

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 איש מזריע תחלה . . אשה מזרעת תחלה

רב יצחק בן רב אמר: "אם האיש מזריע תחילה, יולדת נקבה; אם האישה
מזרעת תחילה, יולדת זכר". המאמר מיישם זאת על שני סוגי ההתעוררות.

Berakhot 60a:14 ברכות ס' א"י

ומי מהני רחמי? והאמר רב יצחק בריה דרב אמי: איש מזריע תחלה —
יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה — יולדת זכר. שנאמר: "אשה כי
תזריע וילדה זכר!" הלא במאי צסקינן — כגון שהזריעו שניהם בבת
אחת.

But is it of any avail to pray [during the first forty days that it
should be a male child]? For lo, R. Isaac b. R. Ammi has said
: If it is the man who first emits seed his wife bears a daughter
; but if the woman first emits seed she gives birth to a son
; as it is said, "If a woman emits seed and bare a male child"
(Lev. xii. 2)! With what are we here dealing? For instance, if
... they both emit seed

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

Niddah 31a:23-24 נדה ל"א א:כ"ג-כ"ד

אמר רבי יצחק, אומר רבי אמי: אשה מזרעת תחילה — יולדת זכר, איש
מזריע תחילה — יולדת נקבה, שנאמר: "אשה כי תזריע וילדה זכר".
תנו רבנן: בראשונה היו אומרים — אשה מזרעת תחילה יולדת זכר,
איש מזריע תחלה יולדת נקבה, ולא פירשו חכמים את הדבר, עד שבא
רבי זדוק ופירשו: "אלה בני לאה אשר ילדה ליצחק בפדו ארם ואת
דינה בתו" — תלה הזכרים בנקבות ונקבות בזכרים.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ברכות ס, א. נדה לא, א.

29 ועשית בגדי קדש

"ועשית בגדי קדש ללואה אהרן אחיך". הפסוק מציין את מאמר תורה אור
שאליו מתייחסים.

Exodus 28:2 שמות כ"ח:ב

ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת:

And thou shalt make holy garments for Aaron thy brother,
for splendour and for beauty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 סדי"ה ואתחנן אל ה'

הקטע מפרש את "ואתחנן אל ה'" כמשה הממשיך מדרגת "חנון", שלמעלה
משם הוי'; וכדברי חז"ל, "ואתחנן" פירושו מתנת חיים, הנמשכת ממדרגה
נעלית בהרבה ממדרגת המצוות.

הערת קה"ת

לקו"ת ואתחנן ג, א.

31 וסדי"ה וישכם לכן

הקטע מפרש את לכן שבקדושה כלובן העליון, אור עצמותו של אין סוף,
שאינו לו צבע משלו, כשם שלבן אינו צבע מסוים. משם נמשכת חמלה
שלמעלה מסדר ההשתלשלות, שבכוחה לשנות גם את מה שכבר ירד
למטה.

הערת קה"ת

תו"א כד, ב.

32 וישכם לכן

"וישכם לכן בבוקר". הפסוק מציין את מאמר תורה אור שאליו מתייחסים.

Genesis 32:1 בראשית ל"ב:א

וישכם לכן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם וילך וישב לכן
למקומו:

And Laban arose early in the morning, kissed his sons and
daughters, and blessed them; and then Laban went and re-
turned to his place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33 וסדי"ה אני ישנה

הקטע המובא הוא סוף המאמר, שבו הטל, הנמשך מהרצון העליון, נמשך
ומתלבש ב"ראשי" — מדרגת חכמה; לאחר מכן מובאים מקורות מן המדרש
ומן הזוהר על "אני ישנה".

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש לה, א.

34

"ואתחנן אל הוי' בעת ההיא". הפסוק מציין את מאמר לקוטי תורה שאליו
מתייחסים.

Deuteronomy 3:23 דברים ג':כ"ג

ואתחנן אליה בעת ההוא לאמר:

And I besought the L-RD at that time, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

35 שראשי נמלא טל

"אני ישנה ולבי ער... שראשי נמלא טל". במאמר שאליו מתייחסים, הטל
הוא הרצון העליון הנמשך אל חכמה.

Song of Songs 5:2 שיר השירים ה':ב

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחילי אחתי רעיתי יונתי תמתי
שראשי נמלא טל קנצותי רסיסי לילה:

39 ונשים דעתן קלות

המשנה אוסרת על גבר להתייחד עם שתי נשים, והגמרא מסבירה בשם בית מדרשו של אליהו: "מפני שדעתן של נשים קלה" — הן מושפעות בקלות. המאמר מחיל את הביטוי על האהבה שבאה מלמעלה בלבד.

Shabbat 33b:6 שבת ל"ג ב"ו

אָזל הוא ובריה, טָשׁוּ בִּי מְדָרְשָׁא. כָּל יוֹמָא הָנָה מְתִיבָא לָהּ דְּבִיתָהּוּ רִיפְתָּא וְכוּנָא דְּמִיָּא וְכָרְכִי. כִּי תִקְיָה גְזִירָתָא אָמַר לָקָה לְבָרְיָה: נָשִׁים דַּעְתָּן קָלָה עָלֶיהוּ, דִּילְמָא מְצַעְרִי לָהּ וּמְגַלְיָא לָהּ. אָזְלוּ טָשׁוּ בְּמַעְרָתָא. אִיתְרַחֲשִׁי נִיסָא אִיבְרִי לָהּ חֲרוּבָא וְעִנְיָא דְּמִיָּא, וְהָווּ מְשַׁלְחֵי מְנַיְיָהּ וְהָווּ יְתֵבִי עַד צְוֹאֲרֵיהֶוּ בְּחָלָא. כּוּלֵּי יוֹמָא גָרְסִי. בְּעֵדָן צְלוּנִי לְבָשִׁי מִיפְסוּ וּמְצַלּוּ, וְהָדָר מְשַׁלְחֵי מְנַיְיָהּ כִּי הֵיכִי דְלָא לִיבְלוּ. אִיתִיבוּ תְרִיסָר שְׁנֵי בְּמַעְרָתָא. אָתָּא ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Kiddushin 80b:5-6 קידושין פ' ב:ה"ר

גַּמִּי מַאי טַעֲמָא? תֵּנָא דְּבִי אֱלִיָּהוּ: הוֹאִיל וְנָשִׁים דַּעְתָּן קָלוֹת עָלֶיהוּ. מָנָא הֵינִי מִיָּלִי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מְשׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעֲלִי: רָמֵן לִיחֻד מִן הַתּוֹרָה מִנֵּין - שְׁנַאֲמַר: "כִּי יִסְתַּדֵּף אָחִיר בֶּן אִמֶּה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת לג, ב. קדושין פ, ב. וראה לקוטי שיחות ח"י ע' 149 הערה 14.

40 אשה מזרעת תחילה

"אם האשה מזרעה תחילה, יולדת זכר". כאן הכוונה היא שכאשר הנשמה יוזמת, נולדת אהבה חזקה.

Niddah 31a:23-24 נדה ל"א א:כ"ג-כ"ד

אָמַר רַבִּי זְעָקָה, אָמַר רַבִּי אֲמִי: אִשָּׁה מְזַרְעַת תַּחֲלִילָה — יוֹלֶדֶת זָכָר, אִישׁ מְזַרְעֵי תַּחֲלִילָה — יוֹלֶדֶת נָקֵבָה, שְׁנַאֲמַר: "אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדֶּת זָכָר". תִּנּוּ רַבָּנִן: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים — אִשָּׁה מְזַרְעַת תַּחֲלִילָה יוֹלֶדֶת זָכָר, אִישׁ מְזַרְעֵי תַּחֲלִילָה יוֹלֶדֶת נָקֵבָה, וְלֹא פִּירְשׁוּ חֻקִּים אֶת הַדָּבָר, עַד שֶׁבָּא רַבִּי צְדוּק וּפִירְשׁוּ: "אֵלָּה בְּנֵי לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְעִקְבֹב בְּפֶדֶן אֲרָם וְאֵת דִּינָה בְּתוֹר" — תֵּלָה הַזְכָּרִים בְּנִקְבוֹת וְנִקְבוֹת בְּזָכָרִים.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

41 והיה מספר

"והיה מספר בני ישראל כחול הים". הפסוק מציין את המאמר בלקוטי תורה שאליו הכוונה.

Hosea 2:1 הושע ב:א

וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִמָּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר־יֹאמַר לָהֶם לֹא־עֲמִי אַתֶּם וְאָמַר לָהֶם בְּנֵי־אֱלֹהִים:

Yet the number of the children of Israel shall be as the sand of the sea, which cannot be measured nor numbered; and it shall come to pass that, instead of that which was said unto them: 'Ye are not My people', it shall be said unto them: 'Ye are the children of the living G-d'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

42 סדה והיה מספר בניי

הקטע מסביר את "האיש מזרע תחילה, יולדת נקבה": כאשר התעוררות מלמעלה באה תחילה, בזמן שבית המקדש אינו עומד על תילו, התוצאה היא "מספר" וצמצום — בחינת הנקבה והדין. כך היא בת הקול הנוהמת כיונה,

וכך הן ההכרזות מלמעלה הקוראות לתשובה; והקטע עצמו מפנה למאמר זה, "איש כי יקריב מכם".

הערת קה"ת

לקרית במדבר ו, ג.

43 שויה מכרות — אי"ע

ההערה מפנה את הקורא להערה של הרבי, שנדפסה בהוספות של מהדורת קה"ת, על הקטע שמ"מכרות" ועד "בעצמם". תוכן הערת הרבי אינו מובא כאן.

הערת קה"ת

ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהוספות — לעיל כ, ב.

44 ע"פ היינו כחולמים

המאמר על הפסוק "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים" מסביר שחלום מחבר שני הפכים בנושא אחד, מפני שבשינה מסתלקת הדעת המבחינה ונשאר רק כוח הדמיון. הטקסט מפנה לשם מיד לאחר תיאורו של אדם, שכאשר ההשראה מלמעלה מסתלקת הוא חוזר לטבעו הקודם.

הערת קה"ת

תו"א כח, ג.

45 היינו כחולמים

"שיר המעלות: בשוב הוי' את שיבת ציון היינו כחולמים". הפסוק מציין את המאמר בתורה אור שאליו הכוונה.

Psalms 126:1 תהילים קכ"ו:א

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ה' אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים:

A Song of Ascents. When the L-RD brought back those that returned to Zion, We were like unto them that dream

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

46 ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם

"האדם" שעל הכיסא בחזון יחזקאל: כאן הכוונה לעשר הספירות כאדם העליון.

Ezekiel 1:26 יחזקאל א:כ"ו

וּמִמַּעַל לָרִקְיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ כְּמֶרְאָה אֶבְרִסְפִּיר דְּמוּת כֶּסֶף וְעַל דְּמוּת הַכֶּסֶף דְּמוּת כְּמֶרְאָה אָדָם עָלָיו מְלַמְעָלָה:

And above the firmament that was over their heads was the likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone; and upon the likeness of the throne was a likeness as the appearance of a man upon it above

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

47 לאו מכל אליו מדות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"י בהקדמה (פתח אל"י).

48 לאו מכל אליו מדות איהו כלל

מתפילתו של אליהו בהקדמה לתיקוני זוהר: הספירות מראות כיצד העולם מתנהל, "אך לא שיש לך צדקה ידועה, שהיא דין... ולא מן המדות הללו כלל".

Tikkunei Zohar 17b:5-7 תיקוני זוהר י"ז ב:ה"ז

אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולאו משפט ידיע' דאיהו רחמי ולאו מכל אליו מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על

54 אדמה לעליון

"אעלה על במתי עב, אדמה לעליון". החסידות קוראת את השם אדם מלשון "אדמה": הספירות שבאצילות הן "דמות" של העליון שמעליהן.

Isaiah 14:14 ישעיהו י"ד:י"ד

אֶעֱלֶה עַל־בְּמֹתַי עַב אֲדָמָה לְעִלְיוֹן:

I will ascend above the heights of the clouds; I will be like
'the Most High

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 בד"ה ויאכילך את המן

בסוף המאמר על המן נאמר שהמן, ה"טל" ש"לא ידעון אבהתכון", נעשה גשמי עד כדי כך שכתשו אותו במדוכה. כך גם התורה, "מוצא פי הוי", ירדה והתלבשה בעניינים גשמיים, ולכן האדם חי ממנה.

הערת קה"ת

לקרית עקב יד, א.

56 ויאכילך את המן

"ויענך וירעיבך ויאכילך את המן". הפסוק מציין את המאמר בלקוטי תורה שאליו מתייחסים.

Deuteronomy 8:3 דברים ח':ג

וַיַּעֲנֶךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיֹּאכְלֶךָ אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצֵא פִּיֵּהוּ יִחְיֶה הָאָדָם:

And He afflicted thee, and suffered thee to hunger, and fed thee with manna, which thou knewest not, neither did thy fathers know; that He might make thee know that man doth not live by bread only, but by every thing that proceedeth
.out of the mouth of the L-RD doth man live

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12 פסוקה

57 אדם כי יקריב

הפסוק הנקרא כאן: חלקו הראשון מתאר את האדם העליון המקרב אליו את הנשמה, וחלקו השני — את הקרבתו של האדם עצמו.

Leviticus 1:2 ויקרא א':ב

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבֶּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבָּנְכֶם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the
.flock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

58 כמים הפנים לפנים

"כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם". אהבה מלמעלה מעוררת אהבה מלמטה, כשם שפנים המשתקפים במים משיכים את פניו של מי שמביט בהם.

Proverbs 27:19 משלי כ"ז:י"ט

כַּמֵּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לִב־הָאָדָם לָאָדָם:

As in water face answereth to face, So the heart of man to
.man

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ידך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלאה רזין טמירין על ידך מה דלא אתיהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כען. קם רבי שמעון פתח ואמר לך יי הגדולה והגבורה וכו'

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

49 צאינה וראינה

"צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה". הפסוק מציין את המאמר שאליו מתייחסים בעניין שיעור קומה.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג':יא

צֵאנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה שְׁעִטָּה־לּוֹ אִמּוֹ בָּיוֹם הַתְּנַתּוֹ וּבָיוֹם שִׁמְחַת לְבוֹ:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of
.the gladness of his heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

50 חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא

באותה תפילה הספירות מסודרות כגוף: "חסד — הזרוע הימנית; גבורה — הזרוע השמאלית; תפארת — הגוף", וכן הלאה.

Tikkunei Zohar 17a:16-17 תקוני זוהר י"ז א:ט"ז-י"ז

ואתקריאו בתקונא דא. חסד דרועא ימינא. גבורה דרועא שמאלא. תפארת גופא. נצח והוד תרין שוקין. ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש. מלכות פה. תורה שבע"פ קרינן ליה. מוחא חכמה איהו מחשבה מלגו. בינה לבא ובה הלב מבין. ועל אליו תרין כתיב*הנסתרות ליי אלקינו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

51 בד"ה מה טוב חלקנו

איגרת הקודש ז', הפותחת במילים "מה טוב חלקנו", מסבירה שהתורה שלמעלה נקראת "אדם", "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם", ושש מאות ושלוש עשרה מצוותיה הן המשכות אור לנשמה המורכבת מרמ"ח אברים ושס"ה גידים.

הערת קה"ת

אגה"ק סי' ז. ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהוספות — לעיל כ, ב.

52 ובד"ה ואלה המשפטים

הקטע מבחין בין "אדם" שבמרכבה של בריאה, כלומר דעת המתלבשת בבריאה, לבין אדם דאצילות, שהוא "אדמה לעליון": שכן אצילות אינה אלא אין סוף היוצא מהעלם אל גילוי.

הערת קה"ת

תו"א ע', ב.

53 ואלה המשפטים

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם". הפסוק מציין את המאמר בתורה אור שאליו מתייחסים.

Exodus 21:1 שמות כ"א:א

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם:

Now these are the ordinances which thou shalt set before
.them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

משלי כז, יט.

59 סדיה כי תצא

המאמר מפרש את הפסוק "כי תצא למלחמה על אויבך" כמלחמה בכוח התאוה שבנפש, שיש להעלות "מעל" לשורשה במרכבה הקדושה. מכיוון שאין האדם יכול לשנות את טבעו בלי עזרה אלוהית, יש להמשיך תחילה על הנפש הארה מ"דמות אדם שעל הכסא" — אור התורה והמצוות, רמ"ח איבריו של המלך.

הערת קה"ת

לקו"ת תצא לה, ב.

60 אחרי ה' אלקיכם תלכו

"אחרי ה' אלקיכם תלכו ואותו תיראו". הפסוק מציין את ההסבר שאליו מתייחסים.

Deuteronomy 13:5 דברים י"ג:ה'

אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם תֵּלְכוּ וְאֹתוֹ תִירְאוּ וְאֶת־מִצְוֹתָיו תִּשְׁמְרוּ וּבְקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ וְבוֹ תִדְבְּקוּן:

After the L-RD your G-d shall ye walk, and Him shall ye fear, and His commandments shall ye keep, and unto His voice shall ye hearken, and Him shall ye serve, and unto Him shall ye cleave

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61 שכפה עליהם הר

על הפסוק "ויתיצבו בתחתית ההר" אמר רב אבדימי בר חמא: "מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית". כאן מפרשים זאת כאהבה גדולה מלמעלה שעוררה בהם אהבה.

Shabbat 88a:5 שבת פ"ח א:ה'

"וְיִתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר", אָמַר רַב אֲבָדִימִי בְּרַחֲמָא בְּרַחֲמָא: מְלִמַּד שְׁכֻפָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלֵיהֶם אֶת הָהָר כְּגִיגִית, וְאָמַר לָהֶם: אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה מוֹטָב, וְאִם לֹא — שָׁם תִּהְיֶה קְבוּרַתְכֶם. אָמַר רַב אֲחָא בְּרַחֲמָא: מִכָּאן מוֹדְעָא רַבָּה לְאֻרֵּייתָא. אָמַר רַבָּא: אִף עַל פִּי כֵן הָדוּר קִבְּלוּהָ בְיָמֵי אַחֲשָׁרוּשׁ, דְּכָתִיב: "קִיְמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים" — קִיְמוּ מַה שְׁקִיבְלוּ כְּבָר.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת פח, א. וש"נ.

62 אשרי תבחר ותקרב

"אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך".

Psalms 65:5 תהילים ס"ה:ה'

אַשְׁרֵי תִבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכֹּן חֲצָרֶיךָ נִשְׁבָּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ קֹדֶשׁ הִיכָלְךָ:
Happy is the man whom Thou chooseth, and bringest near,
that he may dwell in Thy courts; may we be satisfied with the
!goodness of Thy house, the holy place of Thy temple

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 אשרי תבחר ותקרב

על הפסוק "הקרב את מטה לוי" מביא המדרש את הפסוק "אשרי תבחר ותקרב": אשרי מי שה' בחר בו אך לא קירב אותו, ואשרי מי שקירב אותו אך לא בחר בו.

Bamidbar Rabbah 3:2 במדבר רבה ג:ב'

64 שיקריב את נפש האדם שלמטה לה'

ההערה מפנה להערת הרבי בלקוטי שיחות על פירוש זה: אדם העליון מקרב לה' את נפש האדם שלמטה.

הערת קה"ת

ראה לקו"ש חט"ז ע' 294 הע' 21.

65 ברבות (בראשית פכ"א)

בשלח מצוטט המדרש במלואו: רבי יהודה בר סימון מפרש "כאחד ממנו" כי"חידו של עולם", כפי שנאמר: "שמע ישראל... הוי אחד". שם מבאר אדמו"ר הזקן שהכוון שנמשך באדם הראשון בא ישירות משם הוי עצמו, בלי השתלשלות וכלי מתווכים.

הערת קה"ת

הלשון נעתק לקמן בפ' שלח מ, ג. ונזכר גם לקמן פ' צו ח, ג. שה"ש נא, ד.

66 הן האדם היה כאחד ממנו

"ויאמר הוי אלקים: הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע".

Genesis 3:22 בראשית ג:כ"ב

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מִעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעֹלָם:

And the L-RD G-d said: 'Behold, the man is become as one of us, to know good and evil; and now, lest he put forth his hand, and take also of the tree of life, and eat, and live for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67 כיחידו של עולם

רבי יהודה בר סימון מפרש את המילים "כאחד ממנו" כי"חידו של עולם", כפי שנאמר: "שמע ישראל, הוי אלקינו, הוי אחד". המאמר מחיל זאת על האדם העליון, שהוא אחד.

Bereshit Rabbah 21:5 בראשית רבה כ"א:ה'

... דרך החיים, ודרך המות, ובירר לו דרך אחרת. רבי יהודה בר סימון אמר: כיחידו של עולם, שנאמר (דברים ו): שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. רבנן אמרי: כגבריאל, שנאמר (דניאל י'): והנה איש אחד לבוש הבדים, כהדין קמצא, דלבושיה מיניה וביה. ריש לקיש אמר: כיונה. מה זה בורח משליחותו של מקום, שנאמר (יונה ב): ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה', אף זה בורח מלקיים צווי המקום. מה זה לא לן בכבודו, אף זה לא לן כבודו עמו. רבי ברכיה בשם רבי חנינא אמר: כאליהו. מה זה לא טעם טעם...

Rabbi Papus expounded: "Behold, the man has become as one of us" – like one of the ministering angels. Rabbi Akiva said to him: Enough, Papus. He said to him: How then do you explain: "Behold, the man has become as one of us"? He said to him: That the Holy One blessed be He gave him two paths, the path of life and the path of death, and he selected for himself another path. is interpreted as "from him." He ... chose "one" path, by himself. Rabbi Yehuda bar Simon

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

פסוקה 13

68 תקריבו את קרבנכם

"מן הבהמה, מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם": עבודתו של האדם עצמו עם נפשו הבהמית.

Leviticus 1:2 ויקרא א':ב'

דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי־יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן־הבקר ומן־הצאן תקריבו את־קרבנכם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 14

69 משכני אחריך נרוצה

"משכני, אחריך נרוצה; הביאני המלך חדריו". "משכני" הוא אתערותא דלעילא; "אחריך נרוצה" היא התגובה שצריכה לבוא בעקבותיה.

Song of Songs 1:4 שיר השירים א':ד'

משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נוכיחה דדיך מנין מישרים אהבוך:

Draw me, we will run after thee; The king hath brought me into his chambers; We will be glad and rejoice in thee, We will find thy love more fragrant than wine! Sincerely do they love thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש א, ד.

70 יקריב מכם קרבן

"אדם כי יקריב מכם קרבן": כאן מדובר באתערותא דלעילא של האדם העליון.

Leviticus 1:2 ויקרא א':ב'

דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי־יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן־הבקר ומן־הצאן תקריבו את־קרבנכם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

71 סדיה משה ידבר

הקטע מסביר את הפסוק "משה ידבר והאלקים יענו": "לענות" פירושו לחזור על דברי המדבר, ולכן יחודא תתא חזרת מלמטה למעלה על ההמשכה שמשם הביא מיחודא עילאה. הדבר דומה לדברי חז"ל: "כל הקורא ושונה, הקב"ה קורא ושונה כנגדו".

הערת קה"ת

תו"א סח, ג.

72 והאלקים יענו

"משה ידבר, והאלקים יענו בקול". בתורה אור, המענה הוא היחודא

תתא, המגיב על מה שמשם המשיך מן היחודא עילאה.

Exodus 19:19 שמות י"ט:י"ט

ויהי קול השפף הולך וחזק מאד משה ידבר והאלקים יענו בקול:

And when the voice of the horn waxed louder and louder, Moses spoke, and G-d answered him by a voice

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73 וגדול העונה אמן

רבי יוסי: "גדול העונה אמן יותר מן המברך". המענה מלמטה גדול יותר ממה שנמשך מלמעלה.

Berakhot 53b:27-28 ברכות נ"ג ב:כ"ז-כ"ח

למימרא דמברך צדיף ממאן דעני "אמן"? והתנא רבי יוסי אומר: גדול העונה "אמן" יותר מן המברך. אמר לקה רבי נהוראי: השמים, כן הוא. תדע — שהרי גולגליו יורדיו ומתגליו במלחמה, וגבורים יורדיו ומנצחין!

That is to say, he who says Grace is superior to him who just responds "Amen" ; but lo, there is a teaching : R. Jose says : Greater is he who responds "Amen" than he who says Grace! R. Nehorai said to him : By Heaven it is so. Thou canst prove it ; for behold the common soldiers go down to open the fight but the veterans go down to win the victory

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות נג, ב.

74 כי יתרון האור מן החושך

"ראיתי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך". החסידות מפרשת זאת כך: יתרון האור בא מן החושך; אור שנמשך מתוך החושך גדול יותר.

Ecclesiastes 2:13 קהלת ב':י"ג

וראיתי אני שיש יתרון להכמה מן־הסכלות כיתרון האור מן־החשך:

Then I saw that wisdom excelleth folly, as far as light excelleth darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

קהלת ב, יג.

75 והחיות נושאות את הכסא

"החיות הנושאות את הכיסא": כאן מדובר בשורש הנפש הבהמית, המרים את הכיסא ואת ה"אדם" שעליו.

Shemot Rabbah 23:15 שמות רבה כ"ג:ט"ו

76 וכמראה אדם שעליו

"דמות כמראה אדם עליו מלמעלה": האדם העליון, המתעלה באמצעות בירור הנפש הבהמית אל מה שלמעלה ממנו.

Ezekiel 1:26 יחזקאל א':כ"ו

וממעל לרקיע אשר על־ראשם כמראה אבן־ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה:

And above the firmament that was over their heads was the likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone; and upon the likeness of the throne was a likeness as the appearance of a man upon it above

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

For what would be the portion of G-d from above, And the
?heritage of the Almighty from on high

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב לא, ב.

82 אלה מסעי

"אלה מסעי בני ישראל". הפסוק מציין את המאמר בלקוטי תורה שאליו
מתייחסת ההפניה.

Numbers 33:1 במדבר ל"ג:א

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה
ואהרן:

These are the stages of the children of Israel, by which they
went forth out of the land of Egypt by their hosts under the
.hand of Moses and Aaron

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 15

83 ככולה — כו'

ההערה מפנה להערה של הרבי שנדפסה ב"הוספות" של מהדורת קה"ת, על
המילים "רובה ככולה וכו'". תוכן הערת הרבי אינו מובא כאן.

הערת קה"ת

ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהוספות — לעיל כ, ב.

84 שרוח האדם העולה היא למע'

"מי יודע רוח בני האדם, אם היא עולה למעלה, ורוח הבהמה, אם היא
יורדת למטה לארץ?" כאן מוצבת הנפש האלקית, שעולה אל ה', מול הנפש
הבהמית.

Ecclesiastes 3:21 קהלת ג:כ"א

מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא
למטה לארץ:

Who knoweth the spirit of man whether it goeth upward,
and the spirit of the beast whether it goeth downward to the
?earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

קהלת ג, כא.

85 עובד אלקים

"ואז תשובו ותראו בין צדיק לרשע, בין עובד את ה' ובין מי שלא עבד
אותו."

Malachi 3:18 מלאכי ג:י"ח

ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עבד אלקים לאשר לא עבדו:

Then shall ye again discern between the righteous and the
wicked, between him that serveth G-d and him that serveth
.Him not

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

86 בביאור ע"פ אני ישנה

הביאור על "אני ישנה" מתחיל בדף לה, א. שם "אחותי" היא האהבה
הטבעית שבנפש מלידה, בדומה לאהבת אח ואחות; אהבה זו לבדה עדיין
אינה נקראת עבודה, שכן עבודה נובעת מעיבוד עורות, כפי שנאמר כאן.

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש לה, א.

77 אזי יהיה דבר המתקיים . . שעי' בירור נה"ב נמשך . . בחי' כי לא

אדם

ההערה מצטטת את הרבי: נראה שהכוונה כאן היא שאתערותא דלתתא
מתקיימת יותר לא רק מפני שבאמצעות העבודה האדם נעשה כלי לאור,
אלא גם בשל מעלת האור שהיא ממשיכה, בחינת "לא אדם", שבה לא שייך
שינוי.

הערת קה"ת

לכאורה הכוונה שם [בלקו"ת כאן], שהטעם מה שבחי' אתעדלית יש לה
קיום יותר, היא [לא רק שעי' העבודה, נעשה האדם כלי לאור, אלא] גם,
מצד מעלת בחי' האור הנמשך על ידה [ראה לעיל] [שם בלקו"ש ח"ט ע' 28]
הערה (20). בחי' "לא אדם" שאין שייך בו שינויים [ראה תו"א עב, ג.
ובכ"מ] — לקו"ש ח"ט ע' 28 הערה 26.

78 כי לא אדם הוא

"נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם, כי לא אדם הוא להנחם". בחסידות מדובר
בדרגה שמעל לסדר דמוי האדם, שבה אין שינוי.

I Samuel 15:29 שמואל א ט"ו:כ"ט

וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם:

And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is
'not a man, that He should repent

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמואל-א טו, כט.

79 נר ה' נשמת אדם

"נר הוי' נשמת אדם, חופש כל חדרי בטן".

Proverbs 20:27 משלי כ':כ"ז

נר ה' נשמת אדם חפש כל חדרים:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the
.inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי כ, כז.

80 נעשה אדם בצלמנו

"ויאמר ה': נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". הנפש האלקית היא ה"אדם"
האלוקי הזה.

Genesis 1:26 בראשית א:כ"ו

ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ויִרְדּוּ בְדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ:

And G-d said: 'Let us make man in our image, after our like-
ness; and let them have dominion over the fish of the sea,
and over the fowl of the air, and over the cattle, and over all
the earth, and over every creeping thing that creepeth upon
'the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, כו.

81 חלק אלו-ה ממעל

"ומה חלק אלוה ממעל?" החסידות מפרשת זאת כתיאור של הנפש
האלקית, "חלק אלוה ממעל".

Job 31:2 איוב ל"א:ב'

ומה חלק אלוה ממעל ונחלת שדי ממרמים:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 17

92 בשמים שלפניה

"כבוקר אומרים שתיים [ברכות] לפניה ואחת לאחריה". ברכות אלו מתארות את שבת המלאכים.

Mishnah Berakhot 1:4 משנה ברכות א:ד'

בשחר מכריז שמים לפניך ואחת לאחריה, וכערב שמים לפניך ושמים לאחריה. אחת ארכה ואחת קצרה. מקום שאמרו להאריך, אינו רשאי לקצר. לקצר, אינו רשאי להאריך. לחתם, אינו רשאי שלא לחתם. ושלא לחתם, אינו רשאי לחתם:

[the] In the morning, two benedictions are said before and one after it; and in the evening, two benedictions before and two after it, one long and one short. Where they, the sages, have adopted the long [form] no man is authorised to shorten [use the short form]; and where they have adopted the short form no man is authorised to lengthen [use the long form]. [Where they] close [with a benediction] no man is authorised not [so] to close: and [where they do] not close ... [with a benediction]

Torat Emet 357 (Public Domain) • Eighteen Treatises from the Mishna (Public Domain)

פסוקה 18

93 מן הבקר ומן הצאן

"מן הבהמה ומן הצאן תקריבו את קרבנכם": שני סוגים של נפש הבהמית.

Leviticus 1:2 ויקרא א:ב'

דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי־יקריב מכם קרבן לה' מן־הבהמה מן־הבקר ומן־הצאן תקריבו את־קרבנכם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

94 גבורות קשות

ההערה מפנה את הקורא לפרשת אמור, למאמר הפותח במילים "והנני" ולביאורו, בעניין המונח "גבורות קשות".

הערת קה"ת

ועל"ק רד"ה והניף בפי' אמור [לז, א] ושם בביאור (ס"ד) בד"ה ועתה [לח, ד]. [כ].

פסוקה 20

95 מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם

כל אדם מביא "מן הבהמה" או "מן הצאן" בהתאם לטבעו שלו.

Leviticus 1:2 ויקרא א:ב'

דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי־יקריב מכם קרבן לה' מן־הבהמה מן־הבקר ומן־הצאן תקריבו את־קרבנכם:

87 אחותי רעיתי

"פתחי לי, אחותי, רעייתי, יונתי, תמתי." המילים מציינות את הנושא של ההסבר שאליו מפנים.

Song of Songs 5:2 שיר השירים ה:ב'

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי־לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא־טל קוצותי רסיסי לילה:

I sleep, but my heart waketh; Hark! my beloved knocketh: 'Open to me, my sister, my love, my dove, my undefiled; For my head is filled with dew, My locks with the drops of the night.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

88 וספרתם לכם

"וספרתם לכם ממחרת השבת." הפסוק מציין את מאמר אמור שאליו מפנים.

Leviticus 23:15 ויקרא כ"ג:ט"ו

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הכיאתם את־עמר התנופה שבע שבועות תמימות תהייה:

And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

89 בד"ה וספרתם לכם בפי' אמור

הקטע מפרש את "וספרתם לכם" כהמשכת האורות המקיפים "לכם", למטה, כדי שגם הנפש הבהמית תשתנה ורצונה יתבטל. הדבר נעשה באמצעות ספירת העומר — שבעה שבועות של ארבעים ותשע המדות.

הערת קה"ת

לקרית אמור לה, ד.

פסוקה 16

90 טפה זו מה תהא עלי'

רבי חנינא בר פפא: המלאך הממונה על ההיריון נוטל את הטיפה ומביאה לפני הקדוש ברוך הוא, ושואל: "טיפה זו, מה יהיה עליה — גיבור או חלש, חכם או טיפש, עשיר או עני?" אבל "רשע או צדיק" אינו אומר, כי "הכול בידי שמים חוץ מיראת שמים".

Niddah 16b:12 נדה ט"ז ב:י"ב

וריש לקיש, האי קרא דרבי יוחנן מאי דריש בקה? מבעי לקה לכדדריש רבי חנינא בר פפא, דדריש רבי חנינא בר פפא: אותו מלאך הממונה על ההריון "לילה" שמו, ונוטל טפה ומעמידה לפני הקדוש ברוך הוא, ואומר לפניו: רבונא של עולם, טפה זו מה תהא עליה? גבור או חלש? חכם או טיפש? עשיר או עני?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

נדה טז, ב.

91 כי יקריב מכם

"כי יקריב מכם": כאן הכוונה לנפש האלקית, שהי מקרב.

Leviticus 1:2 ויקרא א:ב'

דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי־יקריב מכם קרבן לה' מן־הבהמה מן־הבקר ומן־הצאן תקריבו את־קרבנכם:

Thou art beautiful, O my love, as Tirzah, Comely as
Jerusalem, Terrible as an army with banners
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

102 בדיה הנך יפה רעיתי

הקטע אומר שהאור נמשך באמצעות שתי כוחות שבאדם: הרצון שבמוח והתשוקה שבלב; וזהו "יפה את רעיתי כתרצה". לאחר מכן הוא מסביר את "הנך יפה" באמצעות יופיים של שלושה צבעים המשתלבים יחד — לבן, אדום וירוק — שבכנסת ישראל הם אהבה ושאר המדות.

הערת קה"ת
לקו"ת שה"ש יג, ד.

פסקה 22

103 הביאני המלך חדריו

"משכני, אחרך נרוצה; המלך הביאני אל חדריו."

Song of Songs 1:4 שיר השירים א:ד

משכני אחרך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נופךיה
דדיך מנין מישרים אהבוך;

Draw me, we will run after thee; The king hath brought me
into his chambers; We will be glad and rejoice in thee, We
will find thy love more fragrant than wine! Sincerely do they
.love thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש א, ד.

104 חדריו

בפרשת ויקרא אומר הוזהר על "השישה" שתיאר, שעליהם נאמר: "המלך
הביאני אל חדריו"; לאחר שאותם שישה מתברכים, כל מה שלמטה
מתברך.

Zohar, Vayikra 2:29-3:41 ספר הוזהר, ויקרא ב':כ"ט-ג':מ"א

105 חדריו

בפרשת לך לך נשמע קול המכריז: "המלך הביאני אל חדריו" — בכל
החדרים שמפתחותיהם הופקדו בידו.

Zohar, Lech Lecha 27:309-28:318 ספר הוזהר, לך לך כ"ז:ש"ט-
כ"ח:ש"ח

106 כשהתינוק בבטן אמו

רבי שמלאי: במעי אמו דולק נר מעל ראשו, ו"מלמדים אותו את כל
התורה"; כשבא לעולם, מלאך מכה אותו על פיו והוא שוכח הכול.

Niddah 30b נדה ל"ב

הערת קה"ת

נדה ל, ב.

107 בדיה והיה לכם לציצית

הקטע פותח את הביאור על "והיה לכם לציצית": "הלב רואה", ועל דברי
האריז"ל שיסוד דאבא מסתיים בחוזה, שכן השפעה מגיעה אל מה שלמטה
רק דרך נקודתה התחתונה. כאן מפנה הטקסט לעיון נוסף בעניין לימוד
התורה לנשמה קודם הלידה.

הערת קה"ת
לקו"ת שלח מד, א.

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When
any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall
bring your offering of the cattle, even of the herd or of the
.flock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

96 וזהו משכני אחרך נרוצה

ההערה מציינת זאת כדיון מקביל ב"משכני, אחרך נרוצה".

הערת קה"ת

ראה סה"מ אתהלך ע' קסט. אוה"ת כתובים-ב ע' כט. אוה"ת שה"ש ג' ע'
תתטז.

97 משכני אחרך נרוצה

"משכני" (ביחיד) ו"נרוצה" (ברבים): הפסקה הבאה מסבירה את לשון
הרבים.

Song of Songs 1:4 שיר השירים א:ד

משכני אחרך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נופךיה
דדיך מנין מישרים אהבוך;

Draw me, we will run after thee; The king hath brought me
into his chambers; We will be glad and rejoice in thee, We
will find thy love more fragrant than wine! Sincerely do they
.love thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 21

98 בפי עקב בדיה שייכות ברית ותורה לבהמ"ז

המאמר מפרש את "כנען" כסוחר, הרוכש חפץ באמצעות משיכתו והרמתו
לרשותו (משיכה), וכן באמצעות תשלום כסף. כך גם עליית הנפש מלמטה,
כשהיא משיבה את עצמה למקורה, דומה למשיכה ולהרמה הזאת —
"משכני, אחרך נרוצה"; ועל ידה נמשכים מלמעלה ה"כסף", אהבה רבה.

הערת קה"ת

לקו"ת עקב טז, ג.

99 אחרך נרוצה

"נרוץ אחרך": בלשון רבים, שתי הנפשות רצות יחד.

Song of Songs 1:4 שיר השירים א:ד

משכני אחרך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נופךיה
דדיך מנין מישרים אהבוך;

Draw me, we will run after thee; The king hath brought me
into his chambers; We will be glad and rejoice in thee, We
will find thy love more fragrant than wine! Sincerely do they
.love thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

100 בשני הרצונות דנה"א ונה"ב

ההערה מפנה שם לעניין שני הרצונות של הנפש האלקית והנפש הבהמית.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת שה"ש ע' סד.

101 יפה את רעיתי כתרצה

"יפה את רעיתי כתרצה, נאוה כירושלים". את "תרצה" קוראים כרצון.

Song of Songs 6:4 שיר השירים ו:ד

יפה את רעיתי כתרצה נאוה כירושלם אימה כנדגלות:

108 והיה לכם לציצית

"והיה לכם לציצית, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות הוי". הפסוק מציין את המאמר בלוקי תורה שאליו מתייחסים.

Numbers 15:39 במדבר ט"ו:ל"ט

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת ה' וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתּוּרוּ אַחֲרָי לְכַבֶּכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אֹתָם זָנִים אַחֲרֵיהֶם:

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the L-RD, and do them; and that ye go not about after your own heart and ;your own eyes, after which ye use to go astray

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

109 ובד"ה ראה אנכי

הקטע מפרש את "ראה אנכי נתן לפניכם" כאנכי של "אנכי הוי אלקיך", המילה הראשונה במתן תורה, שניתנה "לפניכם", בתוך ה"פנים" שלכם, שבה נמצאת בחינת הוי, שכן ישראל עלו במחשבתו של הקב"ה. כאן מפנה הטקסט לעיון נוסף בעניין לימוד התורה לנשמה קודם הלידה.

הערת קה"ת

לקו"ת ראה יח, ג.

110 ראה אנכי נתן

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה." הפסוק מציין את המאמר בלוקי תורה שאליו מתייחסים.

Deuteronomy 11:26 דברים י"א:כ"ו

רְאֵה אֲנֹכִי נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה:

:Behold, I set before you this day a blessing and a curse

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

111 "רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום, ועליו נאמר בפסוק: 'משכני, אחריו נרוצה'."

Chagigah 15b:16 חגיגה ט"ו ב:ט"ז

רבי עקיבא עלה בשלום וירד בשלום, ועליו הכתוב אומר: "משכני אחריו נרוצה". ואף רבי עקיבא בקשו מלאכי השרת לדוחפו, אמר להם הקדוש ברוך הוא: הניחו לןן זה, שראוי להשתמש בכבודי.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

112 משכני אחריו נרוצה

בפרשת אחרי מות, בוהר על הקטורת, מובאים דברי כנסת ישראל: "אני כקטורת ואתה כשמן: משכני, אחריו נרוצה." הטקסט מפנה את הקורא לשם בקשר ל"משכני".

Zohar, Achrei Mot 6:48-8:57 ספר הזהר, אחרי מות ו':מ"ח-ח':נ"ז

And because this incense is bound up with the supernal ointment more closely it is more esteemed by the Almighty Holy One, blessed be He, than all offerings and sacrifices. The verse continues: "Draw me, we will run after thee". Therefore the Community of Israel says: "I am like incense and thou art like oil, draw me after thee, and we shall run, I ,and all my hosts

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

113 משכני אחריו נרוצה

בפרשת ויחי מתאר הזוהר את הנקודה הנסתרת שבקודש הקודשים: כשהיא עולה, הכול עולים בעקבותיה, כפי שכתוב: "משכני, אחריו נרוצה."

Zohar, Vayechi 38:409-41:419 ספר הזהר, ויחי ל"ח:ת"ט-מ"א:ת"ט

All these heavenly legions are crowned by seventy-two lights, of which seventy1The seventy Chieftains. form a circle about the world, while in the1The Shekinah.1The Shekinah. from which the whole of the circumference is fed. The house of the holy of holies is the place for that spirit of all spirits, where lies hid the mystery of all mysteries, and 'when this removes, all move after it

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

114 משכני אחריו נרוצה

על הפסוק "ויוסף הורד מצרימה" מביא המדרש את הפסוק "בחבלי אדם אמשכם" (הושע יא, ד) — אלו ישראל, "משכני, אחריו נרוצה".

Bereshit Rabbah 86:1 בראשית רבה פ"ו:א'

ויוסף הורד מצרימה - כתיב (הושע יא) בחבלי אדם אמשכם, אלו ישראל. (שיר א) משכני אחריו נרוצה בעבותות אהבה. דכתיב (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר ה' (הושע יא) ואהיה להם כמרימי עול, שרוממתי צריהם עליהם. כל כך למה? על לחיהם, בשביל דבר שהוציאו מלחיהם, שאמרו: אלה אלקיך. וסוף, ואט אליו אוכיל, אני מטה עליהם אכילות הרבה. (תהלים עב): יהי פסת בר בארץ. דבר אחר: בחבלי אדם אמשכם, זה יוסף, וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור. בעבותות אהבה, וישראל אהב את יוסף מכל בניו. ואהיה להם כמרימי עול, שרוממתי צריו עליו. ...

Joseph was taken down to Egypt and Potiphar, the official of Pharaoh, the chief executioner, an Egyptian man, purchased him from the Ishmaelites who had taken him down there" (Genesis 39:1). "Joseph was taken down to Egypt." It is written: "With ropes of man I drew them, [with bonds of love; I was for them like those who lift the yoke above their jaws, and I leaned to them to provide food]" (Hosea 11:4) - these are Israel, [as it is stated]: "Draw me; after you I will ... run" (Song

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

115 משכני אחריו נרוצה

על הפסוק "ויסע משה את ישראל" אומר המדרש שישאל דומים לעדר ההולך אחרי הרועה לכל מקום שהוא מוביל אותו: לכל מקום שמשח הוביל אותם, הם נמשכו אחריו, כפי שנאמר: "משכני, אחריו נרוצה".

Shemot Rabbah 24:3 שמות רבה כ"ד:ג'

... מה הצאן כל מקום שהרועה מנהיגה שם נמשכת, כך ישראל, כל מקום שהיה משה מסיען, הן נמשכין אחריו, שנאמר (שיר א, ד): משכני אחריו נרוצה. לכך נאמר: ויסע משה את ישראל מים סוף. אמר רבי אבא בר כהנא: הסייען מחטאו של ים סוף, שכיון שאמרו שירה, מלקה להם השירה על שחטאו בים:

Another matter, "Moses led Israel," that is what is written: "He led His people like sheep" (Psalms 78:52). Like which sheep? Like the sheep of Yitro; just as the sheep of Yitro emerged from the settlement to the wilderness, so, too, Israel emerged from Egypt to the wilderness, as it is stated: "He guided them like a flock in the wilderness" (Psalms

מצוות המלך. באותו אופן הוא דורש את ה"שלום" הכפול שבפסוק "או יחזק במעוזי" (ישעיהו כו, ה).

הערת קה"ת

לקרי"ת שמע"צ פג, ד.

פסוקה 24

132 אדם כי יקריב

על הפסוק "ולקחתם אגודת אוזב" מביא המדרש את הפסוק "כל פעל הוי" למענהו: ביום השישי ברא ה' את בעלי החיים לכבודו וציווה להקריב מהם קרבנות: "אדם כי יקריב מכם קרבן... מן הבחנה".

Shemot Rabbah 17:1 שמות רבה י"א

... ביום חמישי ברא עופות לכבודו, להקריב מהן קרבן, שנאמר (ויקרא א, יד): אם מן העוף עולה קרבנו. מה נברא ביום שישי? בהמות לכבודו וצוה להקריב מהם קרבן, שנאמר (שם שם, ב): אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבחנה מן הבקר. וברא בו אדם לכבודו, שנאמר (תהלים שם, ז-יג): הללו את ה' מן הארץ תנינים וגו'. הוי, כל פעל ה', למענהו: "You shall take a bunch of hyssop, and dip it in the blood" that is in the basin, and touch the lintel and the two doorposts with the blood that is in the basin; and you shall not go out, each from the door of his house, until the morning" (Exodus 12:22). "You shall take a bunch of hyssop" - that is what is written: "Everything the L-rd has done is for His purpose" (Proverbs 16:4). You find that everything that the ... Holy One blessed be He created during the

Daat Shemot Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

133 תשמרו להקריב לי

"צו את בני ישראל ואמרת אליהם: את קרבני, לחמי לאשי, ריח ניחוחי, תשמרו להקריב לי במועדו".

Numbers 28:2 במדבר כ"ב

צו את בני ישראל ואמרת אליהם: את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו:

Command the children of Israel, and say unto them: My food which is presented unto Me for offerings made by fire, of a sweet savour unto Me, shall ye observe to offer unto Me .in its due season

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר כב, ב.

134 סד"ה צו את בניי

בחלק הרביעי של המאמר מוסבר ש"קרבני" מורכב מאותיות התורה, מאל"ף ועד תי"ו, שהן "קרובים אלי" ומקרבות אותי; ו"תשמרו" נדרש כ"שמור זו משנה": התורה שבעל פה היא הכלי המקבל שבאמצעותו נשמרת בלב האש הנמשכת מלמעלה, "אשי", ואינה הולכת לאיבוד.

הערת קה"ת

לקרי"ת פנחס עו, ב.

135 אדם אחד מאלף מצאתי

"אדם אחד מאלף מצאתי, ואישה בכל אלה לא מצאתי".

Ecclesiastes 7:28 קהלת ז' כ"ח

אשר עוד בקשה נפשי ולא מצאתי אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי:

126 כי אתה נרי

"כי אתה נרי הוי, והוי יגיה חשכי". המילה "אתה" כוללת את האותיות אל"ף ותי"ו, אותיות התורה.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:כ"ט

כי אתה נרי Havayah וְהַיָּה חֲשֵׁכִי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

127 בד"ה ואתה תצוה

הקטע דורש "ואתה תצוה" מלשון חיבור (צוותא), ומסביר את "מאת בני ישראל" כאותיות התורה, הנמשכות מבחינתו של משה וגורמות לאהרן להעלות את הנרות — שמחת המצווה.

הערת קה"ת

תו"א פא, ד.

128 ואתה תצוה

"ואתה תצוה את בני ישראל, ויקחו אליך שמן זית זך." הפסוק מציין את המאמר בתורה אור שאליו מתייחסים.

Exodus 27:20 שמות כ"ז:כ

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד:

And thou shalt command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

129 או יחזק במעוזי

"או יחזק במעוזי, יעשה שלום לי; שלום יעשה לי." "מעוזי" היא התורה, והמילה "שלום" מופיעה פעמיים.

Isaiah 27:5 ישעיהו כ"ז:ה

או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי:

Or else let him take hold of My strength, That he may make peace with Me; yea, let him make peace with Me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י כז, ח.

130 שלום שלום לרחוק ולקרוב

"נורא ניב שפתים, שלום שלום לרחוק ולקרוב, אמר הוי, ורפאתיו".

Isaiah 57:19 ישעיהו נ"ז:י"ט

נורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר Havayah ורפאתיו:

Peace, peace, to him that is far off and to him that is near, Saith the L-RD that createth the fruit of the lips; And I will heal him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נז, יט.

131 בד"ה ביום השמע"צ

המאמר מסביר את "שלום שלום לרחוק ולקרוב" כשתי הנאות של המלך: הבן שחוזר מארץ רחוקה, מי שחוזר באמצעות תשובה, ומי שקרוב בזכות

which yet my soul sought, but I found not; one man among a thousand have I found; but a woman among all those have I not found.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

136 אדם אחד מאלף מצאתי זה משה שבא לאלף דור

"דבר אחר: 'אדם' הוא משה, שבא לאלף דור; ואישה' היא התורה, שניתנה לאלף דור, כפי שכתוב: 'הדבר שצויה לאלף דור'."

Kohelet Rabbah 7:28:1 קוהלת רבה ז':כ"ח:א'

... דְּבַר אַחֵר, אָדָם, זֶה מֹשֶׁה. וְאִשָּׁה, אֵלּוּ נָשִׁי הַמְדָּבָר. דְּבַר אַחֵר, אָדָם, זֶה מֹשֶׁה, שֶׁבָּא לְאֶלֶף דּוֹר. וְאִשָּׁה, זֶה הִיא הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה לְאֶלֶף דּוֹר, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים קה, ח): דְּבַר צִנָּה לְאֶלֶף דּוֹר, מְלֻמֵּד שֶׁצִּנָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַקְּנָנִים וְלֹא מִצָּא קְנָנָן וְפֻת מְקַנְנָן שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁשֵּׁשֶׁט יָדוֹ יִקְבַּל אֶת הַתּוֹרָה.

What my soul sought further, I did not find; one man from "one thousand I have found; but a woman among all these I did not find" (Ecclesiastes 7:28). "What my soul sought further, I did not find; one man from one thousand I have found." According to the way of the world, one thousand people enter to study Bible, one hundred of them emerge to study Mishna, ten of them emerge to study Talmud, and one of them emerges to issue rulings; that is what is written: ... "One man

Midrash Rabbah -- TE (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

137 משה ידבר

"משה ידבר, וה' יענו בקול." ראו 14||.

Exodus 19:19 שמות י"ט:י"ט

וְהָיָה קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל: And when the voice of the horn waxed louder and louder, Moses spoke, and G-d answered him by a voice

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

138 ברבות סדר בא פי"ז

ההערה מביאה את המדרש (שמות רבה י"ז) כפי שהעתיקו הצמח צדק בתחילת אור התורה על ויקרא: כל מה שה' ברא בששת ימי בראשית, ברא לכבודו; ביום השישי ברא בעלי חיים וציווה להקריב מהם קרבנות.

הערת קה"ת

"ע"פ ולקחתם אגודת אוזב הה"ד כל פעל ה' למענהו אתה מוצא שכל מה שברא הקב"ה בשימ"ב לא ברא אלא לכבודו ולעשות בהם רצונו כו' ביום שישי ברא בהמות לכבודו וצוה להקריב מן קרבנות שנאמר אדם כי יקריב מכם קרבן להו' מן הבהמה מן הבקר כו'" — כך נעתק באוה"ת ויקרא-א ע"א.

139 ויקרא פי ב

ההערה מביאה את ויקרא רבה ב', סמוך לתחילתו, כפי שהועתק באור התורה: כשם שבגדו של המלך דבק בגופו, כך ישראל דבקים בה'.

הערת קה"ת

"קרבן לתחלתה ע"פ דבר אל בניי כו' מכל פרקסין שיש לך כו' שאני מדביקו וגופי כו' הה"ד כי כאשר ידבק האזור על מתני איש כו'" — אוה"ת ויקרא-א ע"א.

140 ור"פ בלק

ההערה מביאה את המדרש בתחילת בלק כפי שהועתק באור התורה: "עמי, מה עשיתי לך ובמה הלאיתך?" ציווית להקריב רק מבעלי חיים

שכרשותכם, "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן".

הערת קה"ת

"ע"פ עמי מה הלאיתך כו' לא צוית אלא מבהמות שברשותך כו' מן הבהמה ומן הבקר ומן הצאן" — אוה"ת ויקרא-א ע"א.

141 דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם

על הפסוק "דבר אל בני ישראל" מובא משל למלך שאמר למשרתו לדאוג במיוחד לבגד אחד, "מפני שאני דבוק בו בגופי"; כך ישראל דבוקים בה', כפי שנאמר: "כמו שהאזור דבוק למותניו של איש".

Vayikra Rabbah 2:4 ויקרא רבה ב':ד'

142 דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב

הפסוק כולו, כפי שהוא נקרא כעת לפי הסדר: תחילה ה' מקרב את הנשמה באמצעות התורה, ולאחר מכן האדם מביא את קרבנו מן הבהמה.

Leviticus 1:2 ויקרא א':ב'

דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִמֶּם קָרְבָּן לַה' מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָּנֵכֶם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

143 מן הבהמה תקריבו

"עמי, מה עשיתי לך ובמה הלאיתי אותך?" (מיכה 6:3): ציווית אתכם להביא קרבן רק מבעלי החיים שברשותכם, "מן הבהמה, מן הבקר ומן הצאן".

Bamidbar Rabbah 20:5 במדבר רבה כ':ה'

144 צדקה תרומם גוי

"הצדקה מרוממת עם, וחסד העמים הוא חטאת". המאמר מיישם זאת על כוחה של המצווה לרומם את הנפש הבהמית.

Proverbs 14:34 משלי י"ד:ל"ד

צִדְקָה תְּרוֹמֵם־גּוֹי וְחֶסֶד לְאֲמִים חֲטָאת:

Righteousness exalteth a nation; But sin is a reproach to any people.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי יד, לד.

145 בדי"ה המגביהי לשבת

המאמר דורש את "המגביהי לשבת" כ"המגביה את היו"ד": את היו"ד שבתוך הה"א, ההופכת את הדל"ת, שאין לה דבר משל עצמה, לה"א. זוהי המצווה, ההופכת צדק לצדקה; ו"צדקה תרומם" פירושו שהיא מעלה את היו"ד אל אור אין סוף, כך שהוא נעשה לו דירה.

Exodus 14:5 שמות י"ד:ה'

וַיֹּאמְרוּ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיִּהְיֶה לָבָב פְּרָעָה וַעֲבָדֵיו אֶל־הָעֵם וַיֹּאמְרוּ מִה־זֹּאת עֲשִׂינוּ כִּי־שִׁלְחָנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִעֲבָדֵינוּ:

And it was told the king of Egypt that the people were fled; and the heart of Pharaoh and of his servants was turned towards the people, and they said: 'What is this we have done, ?that we have let Israel go from serving us

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תו"א לה, ג. כי ברח העם: שמות יד, ה.

146 הערת קה"ת מפנה ל Leviticus 2 למילים האלה.

Leviticus 2 ויקרא ב'

147 הערת קה"ת מפנה ל Leviticus 7:23-25 למילים האלה.

Leviticus 7:23-25 ויקרא ז' כ"ג-כ"ה

דבר אל־בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל־חֵלֶב שֹׁר וְכֶשֶׂב וְעֹז לֹא תֹאכְלוּ: וְחֵלֶב
נֶבֶלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכֹל־מִלְאָכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ: כִּי כָל־אֹכַל
חֵלֶב מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אֲשֶׁה לַה' וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֲכָלָת
מֵעַמִּיָּה:

Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat,
of ox, or sheep, or goat. And the fat of that which dieth of it-
self, and the fat of that which is torn of beasts, may be used
for any other service; but ye shall in no wise eat of it. For
whosoever eateth the fat of the beast, of which men present
an offering made by fire unto the L-RD, even the soul that
eateth it shall be cut off from his people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

148 המגביהי לשבת

"מי כהוי אלקינו, היושב במרומים". הפסוק מציין את שמו של המאמר
בתורה אור שאליו מתייחסים.

Psalms 113:5 תהילים קי"ג:ה'

מי כהי אלקינו המגביהי לשבת:

Who is like unto the L-RD our G-d, That is enthroned on
high

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 25

149 כי ברח העם

"ויגד למלך מצרים כי ברח העם". אילו הרע שבהם היה מתהפך, הם לא היו
צריכים לברוח.

Exodus 14:5 שמות י"ד:ה'

ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו אליהם
ויאמרו מה־זאת עשיתם כִּי־שִׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַבְדֵּנוּ:

And it was told the king of Egypt that the people were fled;
and the heart of Pharaoh and of his servants was turned to-
wards the people, and they said: 'What is this we have done,
?that we have let Israel go from serving us

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

150 כי ברח העם

בפרק ל"א בתניא נשאלת השאלה מדוע יציאת מצרים הייתה בבחינת
ברירה, שהרי פרעה היה צריך לשחרר אותם, והתשובה היא שהרע
שבנשמות ישראל עדיין היה בתוקפו המלא, ולכן הם היו צריכים לברוח
ממנו.

Tanya, Likkutei Amarim 31:14 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים
ל"א:י"ד

והנה, בחינה זו היא בחינת יציאת מצרים, שנאמר בה: "כי ברח העם",
דלכאורה הוא תמונה, למה היתה כזאת? וכי אילו אמרו לפרעה לשלחם
הפשי לעולם, לא היתה מוכרח לשלחם?

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

פסוקה 26

151 קול דודי . . מדלג על ההרים

"קול דודי, הנה הוא בא, מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות."

Song of Songs 2:8 שיר השירים ב':ח'

קול דודי הנה־זה בא מדלג על־ההרים מקפץ על־הגבעות:

Hark! my beloved! behold, he cometh, Leaping upon the
mountains, skipping upon the hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ב, ח.

152 ישאו הרים שלום לעם

"ההרים ישאו שלום לעם, והגבעות בצדקה."

Psalms 72:3 תהילים ע"ב:ג'

ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה:

Let the mountains bear peace to the people, and the hills,
through righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים עב, ג.

153 בזכות התורה שנק' הר — כמ"ש במ"א

המאמר מפרש את "מדלג על ההרים" כמתייחס לזכות התורה, הנקראת
"הרים" וגם "שלום", ואת "מקפץ על הגבעות" כמתייחס לזכות המצוות,
הנקראות "גבעות" ושורשן נעלה יותר; באמצעות התורה מתגלה האור
כאהבה, ובאמצעות המצוות — גם כיראה.

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש טו, ד.

154 וספרתם לכם

"וספרתם לכם ממחרת השבת, מיום הביאתכם את עומר התנופה, שבע
שבבות תמימות."

Leviticus 23:15 ויקרא כ"ג:ט"ו

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת
שָׁבוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:

And ye shall count unto you from the morrow after the day
of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving;
seven weeks shall there be complete

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא כג, טו.

פסוקה 27

155 מן הבהמה מן הבקר

"מן הבהמה מן הבקר": כאן מדובר בעומר, אתערותא דלתתא.

Leviticus 1:2 ויקרא א':ב'

דבר אל־בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֶּן לַה' מִן־
הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבַּנְכֶּם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When
any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall
bring your offering of the cattle, even of the herd or of the
flock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

156 וירד ה' על הר סיני

”וירד הו' על הר סיני, אל ראש ההר.”

Exodus 19:20 שמות י"ט:כ'

וַיֵּרֶד ה' עַל־הָרַיִן אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא ה' לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה:

And the L-RD came down upon mount Sinai, to the top of the mount; and the L-RD called Moses to the top of the .mount; and Moses went up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ה' ער'ת קה"ת

שמות יט, כ.

157 קרובים אליו

”כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו, כהו' אלקינו בכל קראנו אליו?”

Deuteronomy 4:7 דברים ד':ז'

כִּי מִי־גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר־לּוֹ אֱלֹקִים קְרֹבִים אֵלָיו כֹּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל־קְרָאנוּ אֵלָיו:

For what great nation is there, that hath G-d so nigh unto ?them, as the L-RD our G-d is whensoever we call upon Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 28

158 כי לא אדם הוא

”כי אינו אדם שיתחרט”: הבחינה שמעל לסדר הספירות הדומה לאדם.

I Samuel 15:29 שמואל א ט"ו:כ"ט

וְגַם נִצָּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is .not a man, that He should repent

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Eighteen Treatises from the Mishna (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Daat Shemot Rabbah (Public Domain); The Jerusalem Talmud, edition by Heinrich W. Guggenheimer. Berlin, De Gruyter, 1999-2015 (CC-BY); The Jerusalem Talmud, translation and commentary by Heinrich W. Guggenheimer. Berlin, De Gruyter, 1999-2015 (CC-BY); Midrash Rabbah -- TE (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/ (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likutei-torah/vayikra/2/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק